

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö
Lärarytbildning i musik
Louise Gross

EXAMENSARBETE
Höstterminen 2007

Miljöns betydelse för musikelevs musikintresse

En studie av uppfattningar hos musikklasselver och deras föräldrar

Handledare: Thorvald Lidner

Abstract

The impact of environment on music students' commitment to music – A study of attitudes among music students and their parents.

The purpose of this essay is to illustrate the importance of environmental influence on childrens' musical interests and factors inspiring children to play instruments and sing. The parents' opinions, regarding the extent of the effect of the environment on the musical interest of their child, are compared in the text, with the childrens' own opinions in this matter.

I conducted the survey in two music classes in Malmö. I used a questionnaire, where all students participated and I also conducted qualitative interviews of four students and their parents.

The results I found were that both parents and students think that most of the inspiration, to play instruments and sing, comes from home. It is partly the musical interest of the parents that affects the child, but listening to music and mass media are also strong factors. The girls also think that they are influenced by school, friends and live concerts, while the boys do not think that they are influenced by these factors. The results lead me to the conclusion that my questions were answered, but I would readily see more research on what the boys think influence their musical interest.

Keywords: musical interest, childhood environment, music forms, environmental influence, musical upbringing, inspiration

Sammanfattning

*Miljöns betydelse för musikelevs musikintresse – En studie av uppfattningar hos musik-
klasselever och deras föräldrar.*

Syftet med denna uppsats är att belysa vad miljön har för betydelse för ett barns musikaliska intresse och vad det är som inspirerar barnet till att börja spela och sjunga. Föräldrarnas syn på miljöns betydelse för barnets musikintresse jämförs också, i texten, med barnets egen syn på saken.

Undersökningen genomfördes i två musikklasser i Malmö, med hjälp av en enkätundersökning där samtliga elever medverkade, samt kvalitativa intervjuer med fyra elever och deras föräldrar.

Det resultat som jag kom fram till var att både föräldrar och elever tycker att den mesta inspirationen till att spela och sjunga kommer hemifrån. Det är dels föräldrarnas musikintresse som påverkar barnet, men även musiklyssning och massmedia är starka påverkansfaktorer. Flickorna tycker även att de påverkas positivt av skolan, kompisar och av konsertbesök, medan pojkarna inte tycks påverkas speciellt mycket av dessa faktorer. Utifrån resultaten har jag dragit slutsatsen att jag har fått svar på mina forskningsfrågor, men jag skulle gärna se mer forskning om vad pojkarna tycker påverkar deras musikintresse.

Nyckelord: musikintresse, uppväxtmiljö, musikklass, miljöpåverkan, musikalisk uppfostran, inspiration.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 DISPOSITION	9
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	10
2.1 SYFTE	10
2.2 FRÅGESTÄLLNINGAR	10
2.3 AVGRÄNSNINGAR	10
3. TEORETISK BAKGRUND	11
3.1 HEMMILJÖN	11
3.1.1 DET MUSIKALISKA ARVET	13
3.1.2 DET SOCIALA ARVET	13
3.2 SKOLMILJÖN	14
3.3 MILJÖN UTANFÖR SKOLAN OCH HEMMET	16
3.3.1 MUSIK I MASSMEDIERNA	16
3.3.2 KAMRATERNAS PÅVERKAN	16
3.3.3 LEVANDE MUSIKUPPLEVELSER	17
3.4 VAD ÄR MUSIKALITET?	17
3.5 HÄMMANDE FAKTORER	19
3.6 SAMMANFATTNING	21
4. METOD	22
4.1 EXPLORATIV UNDERSÖKNING	22
4.2 ENKÄTUNDERSÖKNINGEN	22
4.3 KVALITATIVA INTERVJUER	23
4.4 URVAL AV INFORMANTER	24
4.5 VALIDITET OCH RELIABILITET	24
4.6 UTRUSTNING	25
4.7 TID OCH PLATS FÖR INTERVJUERNA	25
5. ETISKA ÖVERVÄGANDEN	26
6. RESULTAT	27
6.1 ENKÄTUNDERSÖKNINGEN	27
6.2 KVALITATIVA INTERVJUERNA	33
6.2.1 SAMMANSTÄLLNING AV INFORMANTERNAS SVAR	33
6.2.2 SAMMANFATTNING AV INFORMANTERNAS SVAR	42
7. DISKUSSION	44

7.1 HUR SER FÖRÄLDRAR TILL MUSIKELEVER OCH ELEVERNA SJÄLVA PÅ MILJÖNS BETYDELSE FÖR DERAS MUSIKINTRESSE?	44
7.1.1 HEMMILJÖN	44
7.1.2 SKOLMILJÖN	46
7.1.3 MILJÖN UTANFÖR SKOLAN OCH HEMMET	47
7.2 ÄR DET I HEMMET ELLER UTANFÖR HEMMET SOM BARNET INSPIRERAS MEST TILL ATT SPELA OCH SJUNGA?	49
7.3 VAD ÄR DET SOM INSPIRERAR BARNET MEST TILL ATT BÖRJA SPELA OCH SJUNGA?	49
7.4 FINNS DET NÅGON SKILLNAD I HUR FÖRÄLDRARNA SER PÅ MILJÖNS BETYDELSE FÖR BARNETS MUSIKINTRESSE, JÄMFÖRT MED HUR BARNET SJÄLV SER PÅ DET?	50
7.5 SLUTSATSER	51
7.6 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	51
8. REFERENSER	53
BILAGA 1	55
BILAGA 2	57
BILAGA 3	60

1. Inledning

1.1 Bakgrund

När jag var liten berättade min pappa för mig att han fick spela prinsen i skoluppsättningen av Snövit, eftersom musikläraren ansåg att han inte kunde sjunga rent. Av den anledningen kunde han inte spela en av de sju dvärgarna. På ett sätt tyckte han att det var speciellt att få spela prinsen, inte bara för att han fick vara prins och ha fina kläder utan också för att han fick kysa Snövit. Trots detta satt orden som musikläraren uttryckt kvar och en känsla av att vara omusikalisk började här.

Lyckligtvis älskar min pappa än idag musik, både att lyssna på den och att sjunga med, men kanske hade det funnits ett annat musikaliskt självförtroende om inte musikläraren gjort klart för honom att han inte dög musikaliskt till att ”spela dvärg”.

Gustafsson (2000) skriver i sin doktorsavhandling om hur man på artonhundratalet diskuterade hur läraren uppfattade elevernas musikaliska förmåga. Enligt Gustafsson skrev organisten C P Hultstedt så här om sina elever i den obligatoriska folkskolans tidigare år:

Innan den egentliga sångöfningen börjas, iakttages följande: Undersökes hvilka av skolbarnen som ega anlag för sång. Denna undersökning sker på detta sätt, att läraren, som intagit plats vid sångtaflan, framkallar ett barn i sänder, och låter det sjunga några af mellantonerna, t.ex. 1,2,3,4,5. Kan barnet någorlunda rent träffa dessa eller dylika föresjungna toner anses det ega sångröst (sid.168).

Hultstedt hade, enligt Gustafsson (2000), en väsentlig poäng med detta och det var att de som inte höll måttet skulle avhålla sig från att sjunga:

Denna senare regel bör innefatta ett bestämt förbud för dem, som sakna sångröst, att försöka delta i sång, hvilket förbud med största stränghet bör tillämpas, ty hvad är odrägligare, än att höra en melodi accompanjerad af dessa brutala, omusikaliska ljud, hvilka i synnerhet vid den allmänna gudstjänsten kunna tyvärr vara ganska talrika (sid.168).

Dessa citat är exempel på hur musikalitet under lång tid ansågs vara en egenskap, som inte alltid hängde samman med förmågan att kunna utföra musik på det sätt som läraren förväntade sig (Gustafsson, 2000).

Kan det vara så olyckligt att ett barn som tycker om musik kan tappa all lust till att sjunga och spela på grund av en lärares eller förälders uttalande?

Welch (2007) betraktar sång som ett utvecklingsbeteende som kan stärkas eller hämmas, av händelser och upplevelser under barnets uppväxt. Den vanligaste orsaken till ett s.k. individuellt sångmisslyckande beskriver Welch som ett tillfälle då sångförmågans utveckling, hos barnet, inte stämmer överens med sånguppgiften. Något som också kan förstärka svårigheten är de vuxnas felaktiga förväntningar. Får barnet dessutom fortsatta olämpliga kommentarer av andra vuxna och kamrater, som syftar på att sångproblemet bottnar i en musikalisk oförmåga, då är sångmisslyckandet ett faktum.

Jag har länge undrat varför en del barn börjar spela och sjunga och andra barn inte. Vad är det som påverkar musikintresset? Eftersom det inte är möjligt att under en hösttermin på Musikhögskolan undersöka hjärnan och arvsmassan när det gäller musikalitet har jag fått begränsa mig till att undersöka miljöns betydelse för barnets musikintresse.

Hur har miljön påverkat mitt eget musikintresse? När jag ser tillbaka på min musikaliska utveckling, tror jag att mitt musikintresse har vuxit fram på grund av olika påverkansfaktorer och upplevelser. Vi har alltid lyssnat mycket på musik i hemmet, sjungit, gått på musikaler och musik har alltid betraktats som något trevligt och positivt i mitt hem. Min pappa spelar inget instrument, men min mamma spelar gitarr. Min mormor har också sjungit mycket med mig när jag var liten.

Jag är sedan fyraårsåldern med i dansgymnastikföreningen Malmöflickorna, där sång, dans och rörelse till musik är naturliga inslag. Min medverkan i musikaler och operauppsättningar har med all säkerhet också inspirerat mig mycket. Jag hade dessutom fantastiska musiklärare under hela grundskolan, som uppmuntrade och inspirerade mig på ett positivt sätt.

Jag har många gånger tänkt på hur det hade varit om jag inte hade fått den musikaliska stimulansen och det positiva stödet hemifrån, som jag har fått, eller om jag hade haft en musiklärare med negativ inställning. Hade jag ändå fortsatt med min sång och gått vidare till Musikhögskolan då?

Vilken betydelse har då miljön för barnets musikintresse? Och varifrån kommer den mesta inspirationen till att spela och sjunga? Detta tycker jag är intressant och därför vill jag fördjupa mig mer inom detta område.

Tidigare forskning inom området har bl.a. Maria Karlsson (2002) gjort i en studie, där hon har inriktat sig på elever på gymnasiet estetiska program. Hon har undersökt elevernas bakgrund, studiegång och motivation. Jag har dock valt att inte återkomma till Karlssons (2002) studie, eftersom hon har inriktat sig på gymnasiet elever och deras syn på utbildningen. I min undersökning har jag inriktat mig på högstadiets musikklasser och elevernas syn på miljöns betydelse för deras musikintresse. Jag har även intervjuat ett fåtal föräldrar för att undersöka vad de tror har påverkat deras barns musikintresse.

Rickard Carlsson (2007) har i sin studie, *Spykist javisst, men sen då?*, undersökt musikesteters framtidsplaner. Även denna studie är inriktad på gymnasiet elever, men med en del intressanta resultat som kan kopplas till min studie. Carlsson (2007) har kommit fram till att miljön runt varje student med kultur, traditioner, familj och media tycks utgöra en komplex väv av påverkan för att forma beslut. Hans studie visar också att fritidsmusicerandet under uppväxten har en viktig betydelse för att ge eleverna övertygelse om framtidsplaner med musikinriktning.

Jag vill tillägna detta arbete till personer som är verksamma inom musiksektorn, men också till andra personer, såsom föräldrar och lärare som studien kan vara intressant för.

1.2 Disposition

Efter denna inledning följer en presentation av mitt syfte och mina frågeställningar. Därefter kommer ett kapitel med teoretisk bakgrund till arbetet. Efter teorikapitlet följer ett metodkapitel, där jag redovisar och motiverar mina val av metoder för undersökningen. Ett resultatkapitel följer sedan där jag beskriver mina resultat av studien. Jag avslutar med en diskussion, där mina resultat knyts an till forskningsfrågorna, samt till tidigare forskning. Utifrån detta lägger jag fram de slutsatser som arbetet har lett till. Jag redovisar också, i diskussionskapitlet, mina förslag på fortsatt forskning inom området.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med min undersökning är att belysa vad miljön har för betydelse för ett barns musikaliska intresse. Begreppet miljö har jag valt att dela upp i tre kategorier; hemmiljö, skolmiljö, samt miljön utanför skolan och hemmet.

Jag vill undersöka hur de olika miljöerna påverkar barnets musikintresse. Vad är det som inspirerar barnet till att börja spela och sjunga? Vidare vill jag undersöka om föräldrarnas musikintresse spelar en stor roll och om föräldrarnas syn på barnets intresse skiljer sig från barnets egen syn på saken.

Jag är också intresserad av att höra vad eleverna har att säga om den musikaliska inspirationen från skolan och lärarna. Jag, som blivande lärare, kan i allra högsta grad påverka den musikaliska miljön för mina elever i skolan.

Jag vill öka kunskapen om miljöns betydelse för barnets musikintresse, eftersom jag tycker det är viktigt i min kommande yrkesroll som lärare att kunna möta varje enskild elev utifrån dess musikaliska förutsättningar. Därför vill jag undersöka bakgrunden till detta.

2.2 Frågeställningar

Följande forskningsfrågor kommer att ligga till grund för min undersökning;

- Hur ser föräldrar till musikelever och eleverna själva på miljöns betydelse för deras musikintresse?
- Är det i hemmet eller utanför hemmet som barnet inspireras mest till att spela och sjunga?
- Vad är det som inspirerar barnet mest till att börja spela och sjunga?
- Finns det någon skillnad i hur föräldrarna ser på miljöns betydelse för barnets musikintresse, jämfört med hur barnet själv ser på det?

2.3 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa min undersökning till elever ur musikklasser i Malmö. Samtliga elever ur två klasser har fått svara på en enkät. Utifrån enkäterna, avgränsade jag mig vidare genom att jag valde ut fyra elever, samt deras föräldrar, för kvalitativa intervjuer. Hur de valdes ut beskriver jag i kapitel 4.4, Urval av informanter.

3. Teoretisk bakgrund

Vägarna till musikens värld är öppna för alla, men vi måste göra klart för oss att en del av oss vid födseln har fått sig tilldelat backiga vägar med många hinder, medan andra kör på breda motorvägar. Våra förutsättningar är inte likadana, men vi har allihopa en möjlighet att få ett liv som innehåller musik (Hammershøj, 1997 s.98-99).

Wrangsjö (1990) menar att ett barns utveckling bestäms av arv och miljö. Mycket arbete har lagts ner på att försöka förklara skillnaderna mellan barns musikalitet, beroende på deras arv och uppväxtmiljö. Svårigheterna med detta är hur man ska definiera och mäta musikaliteten, men också vad man menar med miljö.

Enligt Hammershøj (1997) avgörs en människas musikalitet av både arvsanlag och miljöpåverkan. Arvsanlagen kan vi inte göra något åt, men miljön kan vi påverka. Av denna anledning blir miljön intressant för föräldrar, förskolelärare, musklärare och givetvis även för den som vill musicera.

3.1 Hemmiljön

Arvet är biologiskt avgjort redan när vi föds och därmed inget vi kan göra någonting åt. Något som barn däremot påverkas av är de förhoppningar och förväntningar som deras föräldrar har på dem redan innan de föds. Dessa föreställningar kommer ur iakttagelser av släktingars och föräldrarnas egna beteenden och avgör vilka egenskaper de tror att deras barn kommer att födas med. En del föreställningar om barnets tänkbara öde i livet har vissa föräldrar klart för sig, medan andra är lite mer omedvetna (Wrangsjö, 1990).

Det är inom familjen som barnet utvecklar den grundläggande bilden av sig själv, den bild som senare kommer att utgöra dess självkänsla. Barnet får också den första uppfattningen om sina egenskaper och genom slutsatserna av de bemötande, som de får av sina närmaste, förstår de vad som är bra och dåligt hos dem (ibid).

Om barnet möts på ett bekräftande sätt läggs grunden till en stabil och övervägande positiv självbild och självkänsla. Ett bekräftande budskap till barnet innebär att föräldrarna visar att de har lagt märke till barnet i en viss situation och försökt förstå barnets avsikter och önskemål. Om barnet möts på ett diskvalificerande sätt läggs grunden till en negativ självbild och självkänsla. Diskvalificerande budskap är sådana som är avvisande, kränkande, nedlåtande eller förlöjligande. Barn som utsätts för denna typ av budskap känner sig ofta dåliga, otillräckliga och ser sig själva med föräldrarnas negativa ögon. Ett barn som utsätts för upprepande nonchalans från föräldrar känner sig förvirrade, avvisade och osäkra. De får varken grund till en positiv självbild eller en negativ, och kommer därigenom att känna sig som ”något som inte finns” (ibid).

Enligt Lind och Neuman (1981) är det under de första levnadsåren som man får grunden lagd till sitt framtida musikliv. De menar att det är att undanhålla barnen en viktig källa till glädje, stimulans och tröst att inte ge dem musiken från början. De jämför det med att inte lära barnen tala. Men det finns en stor skillnad: en förälder som inte själv kan tala kan inte heller lära sitt barn att tala. Däremot kan en förälder som inte är van vid att sjunga eller spela ändå förmedla någon form av musik till barnet.

Lind och Neuman (1981) berättar vidare om en studie där tre barns musikaliska utveckling följdes och studerades från födelsen. I två familjer, där föräldrarna regelbundet brukade sjunga för sitt barn, visade studien, att barnen härmade föräldrarnas röster på samma tonhöjd redan vid fyra månaders ålder. Det ena barnet härmade vid nio månaders ålder en enkel melodi. Det andra upprepade slutet på melodin efter varje vers. Mellan nio och tolv månaders ålder låg båda barnen och sjöng små stumpar för sig själva. De kunde alltså sjunga långt innan de kunde tala. Det tredje barnet, som ingen sjöng för, uttryckte sig aldrig i något som kunde tolkas som sång.

Huruvida hemmet är musikaliskt stimulerande eller inte spelar en stor roll för utvecklingen av sångförmågan och andra musikaliska färdigheter hos ett barn. Vi föds alla med samma möjligheter, men för att de ska utvecklas krävs samspel med omgivningen (Sundin, 1995).

Brändström (1997) skriver i sin bok om en musiklejare, som menar att det genetiska musikarvet inte ska överskattas. För vår musikalitet är det av större betydelse hur vi är uppväxta, vad man har lärt sig och vad man lyssnar till.

Brändström (ibid) återger också i sin bok hur en annan musiklejare berättar att hon, i grundskolan, uppmärksammat att musikintresset och den positiva inställningen till musik i hemmet är av stor betydelse i sammanhanget. Läraren menar dock att det biologiska arvet kan avgöra hur mycket man får arbeta för sina framsteg och hon tror att en hel del av musikintresset beror på hur mycket musik man har haft tillgång till i hemmet. Läraren berättar vidare att ett barn som växer in i musiken och hör musik från tidig ålder, får musiken som en naturlig del i fostran. Ett genetiskt arv kanske hjälper barnet framåt lättare, vilket innebär att om barnet inte har generna får det förmodligen arbeta betydligt mer. Situationen kan även vara sådan att man bär på ett enormt arv, men blir man inte främjad, och inte får lyssna på levande musik, då tror musiklejaren inte att man har så stor chans att utveckla det. Läraren berättar vidare att man kan uttyda ett mönster att elever från frikyrkliga hemmiljöer i högre grad har en musikalisk referens. Om föräldrarna är musiker, så är det i princip alltid musikaliska barn, som går i kommunala musikskolan och understöds på ett positivt sätt så att de kan utveckla sin musikalitet.

Är det verksamheten som gör det, är det miljön eller är det arv? Läraren i Brändströms (ibid) bok menar att musikalitet är ett intresse och hon tror att det är den miljö man är i som liten som har betydelse. Att det finns instrument runt omkring som man blir bekant med och att man får ett intresse att använda dem. Det är ju som med allt annat, det man sysslar mycket med, det blir man duktig på. Det är förvisso aldrig bevisat. Det står inte någonstans att arvsmassan innehåller någon form av talang för musikalitet. Det är arv och miljö, men miljön i första hand, menar hon.

Sundin (1995) har genom undersökningar fått fram ett flertal resultat som han beskriver i sin bok. Han redogör bl.a. för att de musikintresserade föräldrarnas barn, som förväntat, sjöng bättre än andra barn och att de även visade större intresse för musik under samlingar och i hemmet än vad de andra barnen gjorde. Däremot skilde sig inte deras skapandeförmåga, som visades i experimentet, från andra barns. Sundin (1995) skriver sammanfattningsvis att barnens musikaliska kreativitet i stort sett verkar vara oberoende av föräldrarnas musikintresse, sångförmåga och intelligens.

3.1.1 Det musikaliska arvet

Fagius (2001) skriver att den musikaliska begåvningen skiljer sig markant mellan olika människor och det är en väl förankrad iakttagelse sedan århundraden. Skillnaderna i musikalisk begåvning kan påvisas vid testning av barn i låg ålder, och de skillnaderna är, enligt Fagius (ibid), inte beroende av tidigt insatt träning. Jag håller dock inte med Fagius (ibid). När det gäller tester av den sorten som han beskriver tror jag att det ändå har med musikalisk träning att göra. I föregående kapitel skrev jag om en studie som Lind och Neuman (1981) berättar om, där tre barns musikaliska utveckling följdes sedan födelsen. Denna studie visar tydligt att barnets musikaliska kunskaper faktiskt har att göra med hur mycket de har tränats.

Fagius (ibid) skriver vidare att en följd av att musikbegåvning noteras hos ett barn blir ofta tidigt insatt musikalisk träning. Kombinationen talang och träning ger snabbt resultat och stimulerar intresset hos barnet, som med glädje tränar vidare. Fagius (ibid), menar att träning av en viss färdighet medför en viss anpassning av hjärnan till färdigheten i fråga.

Antal-Lundström (1996) redogör i sin bok att det finns stora skillnader mellan barn, beroende på ärvda personlighetsdrag och miljöns inflytande. Dessa olikheter lämnar spår som påverkar barnens socialisation och livsmöjligheter. Hon skriver vidare att en del av det biologiska arvet består av anlag till allmänna psykologiska färdigheter. Ett exempel på en sådan färdighet är förmågan till logiskt och abstrakt tänkande, som Antal-Lundström (ibid), menar går i arv från föräldrar till barn.

Olsson och Olsson (2004) skriver att varje människa har unika förutsättningar vid födseln. Vår uppväxtmiljö bidrar sedan antingen till utveckling eller till begränsning av dessa medfödda utvecklingsmöjligheter. Varje människa, varje personlighet, är enligt Olsson och Olsson (ibid), på så sätt en produkt av både arv och miljö.

Olsson och Olsson (ibid) berättar också om hur många barn inte får möjlighet att utveckla sina medfödda anlag och förmågor. Detta beror ofta på att de tvingas växa upp under förhållanden där deras grundläggande känslomässiga behov inte blir tillgodosedda.

Brändström (1997) återger hur en musiklärare berättar att precis som inom idrotten slår det biologiska arvet först igenom på den verkliga elitnivån. För att bli stjärna inom ett område måste alltså en särskilt ärftligt betingad disposition kombineras med extremt hårt och långvarigt arbete. Jag håller inte helt och hållet med om det som musikläraren berättar. Jag tror inte att det biologiska arvet är avgörande för om man ska bli ”stjärna” inom ett område eller inte. Stimulans under uppväxten, samt mycket träning och arbete tror jag är tillräckligt för att nå en elitnivå. Brändström (ibid) skriver som slutsats att det finns ärftliga faktorer, men hävdar ändå att de personer som sägs vara omusikaliska på något sätt, har fått hämningar eller spärrar, som är miljöbetingade. Det är många som betraktar sig själva som omusikaliska och det är i sig själv en betydande spärr.

3.1.2 Det sociala arvet

Familjer lever under olika sociala och ekonomiska förhållanden. Barn som växer upp i miljöer, som präglas av arbetslöshet eller social misär, har sämre möjligheter att utvecklas än vad andra barn har. Detta leder i sin tur till att barnen löper en större risk att själva drabbas av utslagning och arbetslöshet i vuxen ålder. På detta sätt utvecklas ett socialt arv, som går vidare från generation till generation. Det behöver dock inte alltid vara så. Många barn som växt upp

under svåra förhållanden har trots detta klarat sig bra i livet, förmodligen p.g.a. att människan har en förmåga att utveckla olika sorts talanger och egenskaper (Olsson & Olsson, 2004).

Juul (1995) skriver i sin bok "Ditt kompetenta barn" att varje barn föds med en mängd kvaliteter, men de behöver stöd för att kunna utveckla dem. Redan före födseln påverkas barnet av föräldrarnas livsvillkor, levnadsvanor och status i samhället. Ett exempel på detta är en mamma som tvingas svälta under graviditeten och föder ett undernärt barn, som får svårare att utveckla sina medfödda förmågor. Även barn till missbrukande föräldrar har ofta lägre födelsevikt, vilket kan medföra en försenad utveckling.

Föräldrar har, som tidigare nämnts, många förväntningar på sina barn. Det gäller ofta barnens prestationer, intressen, beteenden och val i livet. Vilken socialgrupp och kultur familjen "tillhör", menar en del har stor betydelse för de musikaliska förväntningarna. Är föräldrarna upp vuxna med musik i hemmet har de en tendens att föra detta vidare till sina barn (Wrangsjö, 1990).

Ibland talas det om talang som en medfödd gåva till några lyckligt lottade, men även om vi genom arv har olika förutsättningar, är det i första hand omständigheterna i en människas liv, det sociala arvet och uppväxtmiljön, som formar dess färdigheter (Uddholm, 1993).

Man har funnit samband mellan miljö och musikalisk förmåga. Har föräldrarna en musikalisk bakgrund och spelar och sjunger med barnen och på så sätt ger dem musikalisk stimulans, så gynnar detta barnen. Torftig musikalisk hemmiljö är ofta förbunden med dåliga socioekonomiska förhållanden. Det är inte så konstigt, med tanke på att medelklassföräldrar ofta har arbeten som ger dem möjligheter och tid att vara tillsammans med barnen på ett meningsfullt sätt (Sundin, 1995).

Fagius (2001) redogör i sin bok för att sociologiska undersökningar har visat att ungdomar som tar instrumentallektioner oftast kommer från hem med hög inkomst och med välutbildade föräldrar som båda ingår i familjen.

Antal-Lundström (1996) skriver att barn påverkas av olika krafter i närmiljön, såsom familj, media, kulturutbud etc. Men även den yttre miljön påverkar. Att leva i ett fjällandskap respektive bo på en slätt ger skilda impulser till tankar och handlingar och ännu större blir skillnaderna i livsvillkor om barnen bor i ett slumområde eller i ett välordnat hem.

3.2 Skolmiljön

Brändström (1997) skriver att han ofta stött på människor som säger sig vara omusikaliska och tondöva och det visar sig ha konstaterats och fastställts av deras lärare. Även Mellbrand (2007) återger i sin uppsats hur ett flertal personer berättar att de fick veta av sina musiklärare att de var omusikaliska. Detta besked kom ofta i samband med provsjungningar i olika former. Mellbrand (ibid) tolkar dessa berättelser som att omusikaliteten är en sorts illusion, som skapas när en expert, som i detta fall är musikläraren, informerar sin elev om hur det ligger till gällande hans/hennes musikalitet. Mellbrand (ibid) menar att eleven, i detta skede, inte har hunnit utveckla de redskap som krävs för att kunna granska lärarens uttalande på ett kritiskt sätt.

Mellbrand (ibid) skriver också att händelsen, då eleven får veta att den är omusikalisk, blir oförlömlig och eleven kommer för alltid ihåg detaljer om vem som gav beskedet och i vilket sammanhang det hände.

Detta är precis vad min pappa har berättat för mig och som jag beskriver i inledningen av detta arbete.

När barn börjar i första klass i skolan brukar de normalt uppvisa olika sångfärdigheter. Det skiljer sig mellan deras förmåga att klara en instruerad sång och att hitta på egna sånger. Här är det faktorer som vana, sammanhang och kulturella traditioner som spelar in (Welch, 2007).

Antal-Lundström (1996) menar att det är viktigt att ge stöd åt alla barns personliga musikaliska färdigheter. Alla barn måste få uppleva musikalisk glädje. De som ställs utanför kan ibland skadas för hela livet. En lärare får aldrig säga till ett barn att ”du kan inte” eller ”du duger inte.” Det är varje lärares uppgift att stärka barnens självförtroende. Barn i en skolklass har skilda musikaliska talanger. Vissa har känsla för harmonier, andra har speciella rytmiska anlag, vissa har fått en fin röst medan andra är intresserade av musikens inre logik och struktur.

Alla kan bidra till det gemensamma musicerandet på sin egen nivå, men att använda barnens speciella särdrag och talanger på rätt plats i rätt situation är en stor pedagogisk konst. Att få rätt roll och få visa sin bästa sida ger självförtroende. Det är viktigt för alla barn att känna jämlikhet och en stark övertygelse om att alla kamrater gör en viktig insats på musiklektionen (ibid).

Barn tycker om musik. Det visar de redan som spädbarn genom rörelse och mimik, men de behöver stöd och undervisning för att kunna utveckla sin musikalitet. Det är viktigt att föräldrar och lärare förstår barnens behov och låter dem få tillgodogöra sig musiken på samma naturliga sätt som de lär sig sitt modersmål. Musikundervisningen i grundskolan är mer ytlig än den undervisning barnen får i musikklasser och i musikskola. Så är det eftersom skolformerna har skilda mål. Men eftersom grundskolan når alla barn borde det vara det allra viktigaste att musikundervisningen fördjupas där (ibid).

Jag tycker inte att musikundervisningen i grundskolan borde vara ytlig. Det är vårt ansvar, som musiklektörer, att förmedla till eleverna att musik är ett viktigt ämne, precis som alla andra ämnen. Av tidsmässiga skäl vet jag att det inte finns möjlighet att ge eleverna i grundskolan en lika djup kunskap i musik, som barnen i musikklasser får, men jag vill ändå påstå att man, som lärare kan påverka hur viktig musiken blir för eleverna.

Welch (2007) menar att om man utsatts för stimulerande sångliga miljöer kommer en betydande sånglig förmåga förmodligen att uppstå. Får vi däremot negativa kommentarer från föräldrar eller lärare kan detta resultera i en livslång skadlig effekt på vårt sångbeteende och förverkligandet av våra musikaliska förutsättningar. Han skriver vidare att om det fanns en större medvetenhet om hur sångförmågan utvecklas och att barn vid samma ålder kan befinna sig i olika utvecklingsfaser, så hade förmodligen socialt uppkomna sångmisslyckanden i samhället, minskat. Sångutvecklingen under förskoleåldern kännetecknas, enligt Welch (2007), av samspelet med den närmaste omgivningens sångliga traditioner och aktiviteter.

Enligt Sundin (1995) har det praktiska och estetiska ämnena alltid varit i skymundan för kunskapsämnena i den vanliga skolan. Musiken blir inte en integrerad del i helheten, utan en specialitet som man sysslar med på bestämda timmar.

3.3 Miljön utanför skolan och hemmet

3.3.1 Musik i massmedierna

Sundin (1995) skriver i sin bok, *Barns musikaliska utveckling*, om hur massmedierna och de ekonomiska krafter som styr dem har övertagit en allt större del av den musikaliska påverkan som tidigare hem och skola stod för. Detta innebär att även innehållet i musiken har förändrats. Mängden av musik som barn utsätts för har också ökat mycket. Musik var en gång någonting som kontrasterade mot den vanliga miljön, något som förekom vid vissa tillfällen, ofta i samband med fest och ritualer. Musiken kom då från sångrösten och instrument, som man spelade på. Idag är musiken en del av miljön, på samma sätt som träd, bilar, parker och hus. Musiken finns där hela tiden, ofta förmedlad genom högtalare. Musik är redan för ett förskolebarn en del av miljön och förmodligen har ett barn i sjuårsåldern hört mera musik än vad dennes farfars föräldrar hörde i hela sina liv.

Sundin (ibid) skriver vidare att barnen förmodligen formas musikaliskt mindre av familj och skola nu än vad det gjorde förr. Det är idag massmedierna som formar barnen genom att TV tillhandahåller idoler och ideal inom musiken, vilket i sin tur leder till att föräldrarnas roll i socialisationsprocessen minskar. Det är den process där barnet lär sig normer för hur de ska tycka och vidare handla. Detta gäller särskilt de hem där TV fungerar som en barnvakt åt barnen.

3.3.2 Kamraternas påverkan

Olsson och Olsson (2004) menar att föräldrarna och familjen är de viktigaste personerna för barnets socialisering. Förskolan, skolan och barnets kamrater är också betydelsefulla, speciellt under vissa perioder av utvecklingen. De skriver vidare att när barnen går i förskolan är personalen mycket viktiga förebilder. På samma sätt blir sedan läraren en förebild skolan. När barnen blir äldre minskar skolans och föräldrarnas betydelse för utvecklingen och kamraternas uppfattningar och beteende blir allt viktigare.

Evenshaug och Hallen (2001) skriver att omgivningen i stor utsträckning kommer att bestämma de ungas intressen när det gäller musik. I boken nämns två hypoteser som formuleras på följande sätt. ”Det du hör tycker du om” (sid. 354). Det innebär att ju mer man hör en viss typ av musik, desto mer kommer man att tycka om den musiken. Den andra hypotesen lyder: ”du tycker om det dina vänner tycker om” (sid. 354). Under småbarnsåren har familjen den största betydelsen, men när barnen blir äldre och kamrater blir allt viktigare, kommer ungdomsgruppens musik att ha stort inflytande på dess musikpreferenser.

Sundin (1995) skriver att olika förväntningar på de olika könen leder till olika musikaliska beteenden och attityder hos flickor och pojkar redan från fyra års ålder. Trycket från kamraternas åsikter påverkar mycket redan innan skolstarten.

3.3.3 Levande musikupplevelser

Att få se och höra levande musik kan ge barn en stark upplevelse. Kanske har de endast hört och sett musik genom massmedierna innan? Två omständigheter är viktiga när det gäller vilka konsekvenser konserterna får för barnen. Dels är det kvalitetskraven som musikerna själv har, i vilken utsträckning de har en avsikt med vad de spelar och om de tar barnen på allvar. Den andra omständigheten gäller vad som händer innan och efter konserten. Hur har man förberett barnen inför konserten? Har man berättat vad som kommer att hända? Hur pratar man om konserten efteråt? Barnen måste få uppmuntran att bearbeta sina intryck (Sundin, 1995).

Antal-Lundström (1996) skriver att om barnet får en stor bredd av kulturella erfarenheter, upplevelser och färdigheter kan de själv välja ut de aktiviteter som är mest tillfredsställande. Hon menar att det är viktigt att barnen får olika erfarenheter, innan deras val blir livsavgörande. Detta gäller också musiken. Det är familjens och skolans gemensamma uppgift att med kunskap och känsla presentera olika musikaliska aktiviteter för barnen. Antal-Lundström (ibid) menar att musiken inte är viktig bara för de barn som är speciellt musikbegåvade. Den är betydelsefull för alla barns sociala kompetensutveckling.

Evenshaug och Hallen (2001) menar att på samma sätt som det finns ett nära samband mellan vad barnen tar in när det gäller litteratur och språk och deras senare språkliga kompetens, kommer rika och allsidiga erfarenheter av musik vara av stor betydelse för barnens musikaliska utveckling. Vikten av en rik och varierad musikalisk stimulans genom sång och instrumentalmusik kan inte överskattas och enligt Evenshaug och Hallen (ibid) finns det ingen anledning att begränsa barnens musikaliska erfarenheter till bestämda former eller genrer.

Men räcker inte dagens enorma medieutbud av musik för barnen? Jag anser att det är en alldeles speciell upplevelse att höra levande musik och tycker inte att det kan jämföras helt och hållet med mediernas musikutbud. Jag tycker att alla barn ska erbjudas möjligheten att uppleva den levande musiken, om inte från hemmet, så åtminstone från skolan.

3.4 Vad är musikalitet?

Av alla talanger som en individ kan ha finns det, enligt Gardner (1994), ingen som gör sig bemärkt lika tidigt i livet som musikalitet. Man vet dock fortfarande inte varför musiköra framträder i så unga år eller hur den musikaliska färdigheten egentligen är beskaffad.

En del barn som visar musikalisk intelligens har fått intensiv undervisning med speciella metoder, andra har växt upp i mycket musikaliska hem, och åter andra är musikaliskt begåvade trots (eller kanske på grund av) en speciell skada eller störning. Hos samtliga barn i de nämnda kategorierna finns en kärna av talang som skulle kunna vara nedärvd, men det är uppenbart att även andra faktorer inverkar. Miljön som barnet lever i avgör huruvida talangen kommer att visas upp för offentligheten och i vilken utsträckning detta kommer att ske (ibid).

Har vi en medfödd fallenhet för musik? Detta frågar sig Fagius och Lagercrantz (2007). De skriver vidare att en musikälskare gärna vill tro att musikintresset är medfött, men att man ska vara försiktig med att dra slutsatser av den sorten. Huruvida den musikaliska förmågan är medfödd eller inte har undersökts åtskilliga gånger, men med vetenskaplig försiktighet drar

Fagius och Lagercrantz (2007) slutsatsen att vi uppenbarligen i höger hemisfär (hjärnhalva) av naturen är försedda med egenskaper som gör musiken möjlig.

Uddholm (1993) berättar i sin bok, *Pedagogen och den musikaliska människan*, om en äldre kvinna som påstod sig vara totalt omusikalisk. Hon menade att hon varken kunde sjunga, dansa eller klappa takten. Hon saknade enligt sig själv varje tillstymmelse till musikalisk talang. Hon berättade att hennes far hade varit tondöv, vilket gått i arv till henne. Hon blev som barn ombedd att inte sjunga på sångsamlingarna, Denna kvinna hade, enligt Uddholm (ibid), oturen att hamna i en sånggrupp, där värderingar som ”sjunga rent” och ”vissa är musikaliska” härskade. Kvinnans syn på musikalitet färgades starkt av den lilla kultur som gruppen utgjorde. För att se om kvinnan verkligen var omusikalisk gav Uddholm henne en uppgift för att bevisa detta. Uppgiften bestod av att Uddholm spelade en rytm på en trumma och sedan skulle kvinnan spela fel på sin trumma eller klappa i otakt. Precis som Uddholm hade trott så lyckades kvinnan inte med uppgiften.

Petra Mellbrand (2007) skriver i sin uppsats, ”*Omusikalisk*”, *Berättelser om musikaliskt utanförskap*, om ytterligare en kvinna som tidigt fått veta av sin musiklärare att hon är omusikalisk. Läraren sa till henne på högstadiet ”du är den mest omusikaliska” (s.34). Kvinnan berättar i Mellbrands (ibid) uppsats att detta har resulterat i att hon inte vågar sjunga i kyrkan och på fester sjunger hon mycket tyst. Hennes dröm om att bli sångerska i ett dansband, slogs i spillror då hon fick veta att hon var omusikalisk. Kvinnan tycker själv att hon inte riktigt får rätt på tonerna. Kan det vara hämningar och spärrar som gör att hon är osäker när hon sjunger? Och är detta i så fall en följd av musiklärarens ord om henne som omusikalisk?

Uddholm (1993) ställer sig frågan om det kan vara så illa ställt att vår kultur fostrar musikaliska människor till att tro att de är omusikaliska? Uddholm (ibid) skriver vidare att vår uppfattning om musik bestäms av våra erfarenheter. Hur vi upplever musikalitet avgörs av vilken betydelse vi ger ordet. Eftersom alla människor är unika med olika uppväxtmiljöer, erfarenheter och upplevelser, tolkar vi begreppen musik och musikalitet på olika sätt. Men Uddholm (ibid) är starkt övertygad om att alla människor är oändligt musikaliska. Han menar att ”Det finns inte sämre eller bättre sångröster, bara olika och mer eller mindre vana röster” (s.58).

Enligt Sundin (1995) har musikpsykologerna länge varit sysselsatta med att försöka definiera vad musikalitet egentligen är. Han skriver att forskarna är eniga om att musikaliska föräldrar ger sina barn ett biologiskt musikaliskt arv, men också en miljö där musikaliteten kan utvecklas mera än i musikaliskt ointresserade miljöer. Flera forskare påpekar också, enligt Sundin (ibid), att en utpräglad musikalisk begåvning visar sig mycket tidigt hos ett barn.

Lind och Neuman (1981) skriver att människan är biologiskt konstruerad för att kunna lyssna och för att kunna upprepa vad hon hör, och alla som inte har något direkt fysiskt fel i hörsel- eller talorganen kan detta. Det kan låta mer eller mindre likt när vi upprepar men alla kan. Man behöver alltså inte *lära* sig att sjunga, utan man behöver helt enkelt *öva*.

Armstrong (1998) menar att det beror på tre faktorer om vår musikaliska intelligens ska utvecklas eller inte:

Biologisk begåvning, som omfattar ärftlighet eller genetiska faktorer och hjärnskador före, under och efter födelsen.

Personlig livshistoria, där det ingår upplevelser med föräldrar, lärare, klasskamrater, vänner, och andra som antingen väcker intelligensen eller hindrar den från att utvecklas.

Kulturell och historisk bakgrund, som innebär den tid och de platser där man föddes och växte upp och dessa områdens kulturella och historiska tillstånd och utveckling.

Man kan se en stark samverkan mellan dessa tre faktorer i Wolfgang Amadeus Mozarts liv. Mozart föddes utan tvivel med en stor biologisk musikalisk begåvning. Han föddes i en musikalisk familj i Europa vid en tidpunkt när konsten, och i allra högsta grad musiken, blomstrade och kompositörer och musikutövare understöddes som mest. Mozarts geni utvecklades alltså genom en samverkan mellan biologiska, personliga, kulturella och historiska faktorer. Hur hade det då varit om Mozart istället hade varit son till tondöva föräldrar i det puritanska England, där musiken vid den här tiden betraktades som djävulens verk? Hans musikaliska anlag skulle troligen aldrig ha utvecklats till den nivå, som den gjorde, eftersom det hade varit för många krafter som motverkade hans biologiska begåvning (Armstrong, 1998).

Armstrong (ibid) skriver vidare om två nyckelfaktorer i intelligensernas utveckling:

Kristalliserande upplevelser, som är vändpunkter vid utvecklingen av en persons anlag och talanger. En upplevelse som tänds en intelligens och som blir början på dess utveckling mot mognad. Händelserna kan äga rum vid vilken tidpunkt som helst i livet, men de inträffar ofta i mycket tidig ålder. Ett exempel kan vara ett konsertbesök, som berör ett barn så djupt att han/hon vill börja spela.

Paralyserande upplevelser, som är en händelse som ”stänger av” en intelligens. Ett exempel kan vara att en förälder skriker att barnet ska sluta föra oväsen på pianot och efter det så närmar sig barnet aldrig ett musikinstrument igen. Paralyserande upplevelser är ofta fyllda med skam, skuld, rädsla, ilska, och andra negativa känslor som hindrar våra intelligenser från att frodas och växa.

3.5 Hämmande faktorer

Genom barn- och ungdomsåren är sångutvecklingen en produkt av neuropsykobiologisk aktivitet, talang och förändringsmöjligheter som sker i samspel med och formas av specifika sociokulturella miljöer där vissa ljudmönster kännetecknar de förhärskande musikgenrerna. Utvecklingen kan vid varje ålder stödjas eller hämmas av ett antal faktorer, såsom hur väl de av vuxna förelagda sånguppgifterna stämmer med den aktuella sångförmågan, förväntningarna från kamrater och/eller hur sång och vissa sångbeteenden värdesätts i den omgivande kulturen (Welch, 2007, s.64).

Under de formbara åren från födseln och framåt är den individuella sångutvecklingen hos barnet positiv, men den kan hämmas av sociokulturella faktorer (Welch, 2007).

Uddholm (1993) anser att alla människor har en oändlig musikalisk förmåga, men att vår musikalitet kan hämmas av olika faktorer. Sång kan exempelvis upplevas som något mycket obehagligt, eftersom vi har en mängd regler om vad som är rätt och fel och värderingar som att en ljus och tät röst är vackrare än en hes och otät röst.

Vår kultur har fostrat många till "falsksångare". För att sjunga en speciell ton måste stämbanden vibrera med en bestämd hastighet. Denna förmåga tränar vi upp genom vårt muskelminne. Det är genom erfarenhet vi lär oss att hitta "rätt" toner, och om vi inte sjunger utvecklas givetvis heller inte muskelminnet (ibid).

Enligt Armstrong (1998) har följande faktorer i omgivningen stort inflytande och stimulerar eller hämmar intelligensernas utveckling;

Tillgång till resurser eller mentorer: Om en familj har dålig ekonomi och inte har råd att köpa ett musikinstrument har den musikaliska intelligensen, hos barnet, kanske inte samma möjlighet att utvecklas.

Historisk-kulturella faktorer: Om en elev visar anlag för matematik i en tid när matematik och vetenskapliga projekt värderades lågt skulle troligen elevens logisk-matematiska intelligens inte ha utvecklats.

Geografiska faktorer: Om ett barn växer upp i ett höghus i en storstad, har troligen detta barn mindre möjligheter att utveckla sin kroppslig-kinestetiska intelligens än vad ett barn, som växer upp på en bondgård har.

Familjefaktorer: Om ett barn vill bli musiker men föräldrarna vill att han/hon ska bli advokat påverkar troligen föräldrarnas inflytande barnet så att den lingvistiska intelligensen utvecklas på bekostnad av den musikaliska.

Personliga omständigheter: Om man under sin uppväxt har varit tvungen att hjälpa till att ta hand om en stor familj och sedan, som vuxen, skaffar sig en stor familj har man förmodligen haft dåligt med tid för att utveckla lovande talanger.

Olsson-Ekström (1990) nämner olika orsaker till sånghämningar, såsom sångtysta småbarnsår, föräldrar som flyttar över sin egen sångovilja på sina barn, familjer som lägger lock på barnens spontana sångyttringar och dagis som inte stimulerar till sånglig aktivitet.

Hellberg (1990) skriver att många människor under sina tidiga år har fått veta, eller fått för sig, att de inte kan sjunga och att de är totalt omusikaliska. Han menar att det inte är konstigt att dessa personer känner sig hämmade och därmed går miste om roliga och befriande upplevelser som man kan få genom att sjunga och erkänna sin musikalitet.

3.6 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan konstateras att teorierna i detta kapitel stämmer överens med varandra på de flesta punkter, och därmed finns det inte så många olika synvinklar att utgå ifrån. Trots detta tycker jag att jag har fått en god förförståelse att bygga vidare på i min egen studie om miljöns betydelse för barnets musikintresse. Jag har också tagit hjälp av min litteraturgenomgång, då jag har formulerat forskningsfrågorna, såväl som intervju- och enkätfrågorna.

4. Metod

Med referens till forskningsmetodlitteraturen kommer jag i detta avsnitt att redovisa mina metodiska utgångspunkter för mitt forskningsprojekt. Vidare presenterar jag hur jag har gått till väga för att få nödvändig information kring mitt forskningstema.

Kvantitativ metod används för att få svar på frågor om i vilken omfattning något förekommer, hur vanligt något är, i vilken grad kvinnor och män skiljer sig åt etcetera. Frågorna besvaras bl.a. i termer av antal, andelar och procent. För att få fram den typen av data krävs en större mängd informationsgivare, d.v.s. människor. Vanligt är att man använder sig av enkäter (Patel & Davidson, 2003).

Kvalitativ metod i sin tur används för att få en annorlunda kunskap än den man erhåller när man använder kvantitativa metoder. I en kvalitativ intervju är syftet att upptäcka och identifiera egenskaper hos något, t.ex. den intervjuades livsvärld eller uppfattning om något. Detta innebär att man aldrig i förväg kan formulera några fasta svarsalternativ (Patel & Davidson, 2003).

En metod som skulle vara lämplig för min undersökning är observation (Patel & Davidson, 2003), där jag hade följt ett par barn under deras uppväxt, för att se vad det är som påverkar deras musikaliska utveckling. Men eftersom detta inte är möjligt att genomföra i verkligheten har jag funnit att en enkätundersökning, samt kvalitativa intervjuer är det mest lämpliga i mitt fall. Enkätundersökningen är lämplig, eftersom jag genom den får information om elevernas bakgrunder och uppfattningar om de olika miljöernas påverkan på deras musikintresse. Genom de kvalitativa intervjuerna får jag en *djupare* inblick i hur informanterna upplever de olika miljöernas påverkan.

4.1 Explorativ undersökning

När jag hade bestämt vilka metoder jag skulle använda, för att samla information till min undersökning, ville jag på något sätt pröva mitt sätt att använda dessa metoder. Jag bestämde mig för att göra en explorativ undersökning (Patel & Davidson, 2003) och kontaktade därför en person som tidigare har gått i musikklass. Efter att personen hade fyllt i min enkät, samt svarat på ett tiotal intervjufrågor, utvärderade vi detta tillsammans. Vi gick igenom samtliga svar noggrant och jag frågade om det fanns något som jag kunde förtydliga. Den explorativa undersökningen var mycket värdefull för mig, då jag utifrån denna kunde förbättra min enkät, samt utveckla mina intervjufrågor på bästa möjliga sätt.

4.2 Enkätundersökningen

Anledningen till att jag valde enkät som metod i min undersökning var för att jag ville få en översikt över musikelevernas tankar och bakgrunder.

Utifrån enkäten valde jag sedan ut fyra elever som jag ville intervjua tillsammans med respektive elevs förälder/föräldrar. Hur jag valde ut dessa elever skriver jag om i kapitel 4.4, Urval av informanter.

Min tanke, om att kontakta två elever ur varje klass för vidare intervjuer, berättade jag för eleverna efter att de hade fyllt i enkäten. Jag tror att om eleverna hade vetat om att jag ville intervjua några av dem, så hade det kanske påverkat deras svar genom att de inte ville bli ”valda” och därmed inte ville svara utförligt på enkäten. För att få så tillförlitliga svar som möjligt, valde jag därför att inte berätta om intervjuerna förrän efter enkäten var ifylld.

Jag valde att avgränsa min undersökning till elever ur två musikklasser i Malmö, en i åk 8 och en i åk 9. Anledningen till detta var att jag ville ha så många musikintresserade elever som möjligt som deltog i undersökningen, för att undvika svar som ”vet ej”, ”är inte intresserad av musik” och andra svar som inte hade gett så relevanta resultat för min studie. Jag tyckte därför att musikklasser var det mest lämpliga klasserna att besöka för min enkätundersökning.

Jag valde att genomföra enkätundersökningen i två årskurser på samma skola. Jag hade först en tanke om att genomföra undersökningen i två klasser på två olika skolor, eftersom elevernas bakgrunder kan skilja mycket, när det gäller uppväxt och socioekonomiska förhållanden, mellan olika stadsdelar i Malmö. Men eftersom musikklasserna har hela Malmö som sitt upptagningsområde och för att underlätta de praktiska omständigheterna, så bestämde jag mig för att endast välja ut en skola.

Jag kontaktade en av musikleärarna via e-post och frågade om jag fick besöka deras skola och genomföra min undersökning. Bemötandet från musikleäraren var mycket positivt. Jag besökte skolan vid två tillfällen, 11/10 och 17/10, och genomförde en enkät under ledning (Patel & Davidson, 2003), vilket innebar att jag fanns på plats medan eleverna fyllde i enkäten. Jag kunde på så sätt vara behjälplig och förtydliga om det behövdes. Jag fick ett positivt bemötande även av eleverna, då jag besökte skolan.

Enkäten, som finns i sin helhet i bilaga 1, innehåller både öppna frågor och frågor med fasta svarsalternativ.

4.3 Kvalitativa intervjuer

Kvalitativa intervjuer var mitt andra steg i undersökningen. Utifrån de ifyllda enkäterna valde jag ut en flicka och en pojke ur varje klass. Hur eleverna valdes ut beskriver jag i kapitel 4.4, Urval av informanter. Jag kontaktade musikleäraren på skolan som, efter att ha fått elevernas tillstånd, gav mig deras telefonnummer. Jag kontaktade eleverna och frågade om de, tillsammans med en eller båda föräldrarna, skulle vilja ställa upp på en intervju.

När man planerar en intervju är det viktigt att klargöra syftet med den. Man bör också tänka igenom hur informantens svar kommer att behandlas. Informanten ska bli informerad om hur bidraget kommer att användas innan intervjun påbörjas. Det är viktigt att förklara sitt syfte väl för informanterna och berätta hur viktigt deras bidrag är så att de känner en mening med att delta i undersökningen (Patel & Davidson, 2003).

När man ska genomföra en kvalitativ intervju är det två aspekter man måste ta hänsyn till när man konstruerar frågorna. Hur mycket ansvar lämnas till intervjuaren när det gäller frågornas ordning och formulering? Detta kallas grad av standardisering.

Hur mycket utrymme lämnas åt informanterna att tolka fritt och svara med egna ord? Detta kallas grad av strukturering (Patel & Davidson, 2003).

Mina kvalitativa intervjuer har en låg grad av standardisering (Patel & Davidson, 2003), vilket innebär att jag ger utrymme åt informanterna att svara med så mycket egna ord som möjligt. Jag har använt samma frågor, även om olika formuleringar har använts för elever och föräldrar. Jag har ställt frågorna i samma ordning till samtliga informanter och därmed har mina intervjuer en hög grad av strukturering (Patel & Davidson, 2003). Då jag ställde följdfrågor under intervjuerna, var jag noggrann med att ställa dem på ett sätt så att jag inte styrde informanterna. Frågorna, som jag använde i mina intervjuer, finns nerskrivna i bilaga 3.

Eftersom mitt syfte var att undersöka bl.a. hemmiljöns betydelse, för barnets musikintresse, var det i mitt fall viktigt att ta reda på om det var föräldrarna som barnet växt upp med. Förälder och vårdnadshavare behöver nödvändigtvis inte vara samma person. I mitt fall hade tre av eleverna växt upp tillsammans med båda sina biologiska föräldrar, medan den fjärde har skilda föräldrar och bor växelvis hos sin mamma och pappa.

4.4 Urval av informanter

Som jag nämnde i kapitel 4.2 valde jag att låta elever ur två musikklasser få medverka i min enkätundersökning. Eftersom mitt syfte med studien var att belysa miljöns betydelse för musikintresset fann jag det lämpligt att besöka musikklasser, där samtliga elever har ett intresse för musik.

För de kvalitativa intervjuerna valde jag ut en flicka och en pojke ur varje klass. Då jag valde ut eleverna tog jag hänsyn till hur utförligt de hade svarat på enkätens öppna frågor, samt att de hade svarat bestämt med antingen 1 eller 5 på flera av skalstegsfrågorna. Utifrån detta drog jag slutsatsen att de hade klart för sig var deras inspiration till att spela och sjunga har kommit ifrån, enligt dem själva. Det tyckte jag var ett bra underlag för kommande intervjuer.

Tre av eleverna hade endast sin mamma med vid intervjutillfället, medan en elevs båda föräldrar medverkade. Pappan var dock endast med en kort stund i slutet av intervjun.

4.5 Validitet och reliabilitet

Kvaliteten på en kvantitativ studie beror på graden av säkerhet i den insamlade informationen. Som forskare måste man därför beakta vissa aspekter för att uppnå så hög grad av säkerhet som möjligt (Patel & Davidson, 2003).

Man måste dels veta att det man undersöker är det man avser att undersöka, d.v.s. att man vet att man har god validitet. Dels måste man veta att man undersöker det på ett tillförlitligt sätt, d.v.s. att man vet att man har god reliabilitet. Eftersom validitet och reliabilitet står i förhållande till varandra, kan man inte bara ta hänsyn till den ena och låta bli den andra (Patel & Davidson, 2003).

I min enkätundersökning finns en del bakgrundsfrågor, som inte berör mina frågeställningar. Jag har, trots detta, valt att ha med dessa frågor för att få en bild av elevernas bakgrund och

utifrån detta se om det finns några tydliga skillnader mellan pojkar och flickors bakgrunder när det gäller musik.

För övrigt har jag täckt mitt problemområde, med enkätfrågor som jag har konstruerat utifrån mina frågeställningar. Forskningsfrågorna besvaras på så sätt direkt, vilket gör att innehållsvaliditeten (Patel & Davidson, 2003) är god. För att säkerställa innehållsvaliditeten lät jag min handledare, som är väl insatt i mitt problemområde, få granska enkäten innan den användes. Jag använde också den litteratur, om tidigare forskning, som hjälp då jag formulerade mina enkätfrågor. Detta gjordes genom att jag studerade hur olika forskare hade formulerat sina frågor i undersökningar, som de hade gjort.

Eftersom jag genomförde en enkät under ledning och därför var närvarande när eleverna fyllde i enkäten, kunde jag förtydliga eventuella oklarheter och därmed bidra till att informationen blev mer tillförlitlig. Då endast en elev ur varje klass var frånvarande vid undersökningstillfället, är bortfallet försumbart och därmed är reliabiliteten god på enkäten. De två klasser, som medverkade i min undersökning är stickprov ur populationen musikklass elever (Patel & Davidson, 2003). Det är emellertid svårt att finna någon anledning till att dessa elever skulle utgöra någon speciell grupp med i något avseende avvikande uppfattning. Därför är det troligt att mina informanternas svar kan betraktas som representativa.

Innehållsvaliditeten i intervjuerna var god, eftersom jag konstruerade frågorna utifrån mina frågeställningar. Om informanterna inte förstod intervjufrågan, omformulerade jag den så att jag fick svar på det som jag var ute efter att undersöka.

4.6 Utrustning

Jag använde en MiniDisc-spelare för att spela in intervjuerna. För att få göra en ljudinspelning under en intervju krävs intervjupersonens tillstånd (Patel & Davidson, 2003). Samtliga informanter i min undersökning gav sitt tillstånd till inspelning, innan intervjuerna påbörjades.

4.7 Tid och plats för intervjuerna

Den första intervjun ägde rum den 7/11 då jag träffade en elev med hennes mamma på en restaurang i Malmö. Intervjun med eleven genomfördes dock utan mammans närvaro, medan intervjun med mamman genomfördes i dotterns sällskap. Mamman uttalade vid ett par tillfällen att det var lite svårt att prata om dottern när hon var närvarande. Jag tyckte ändå att svaren kändes väl genomtänkta och att jag fick utförliga svar på samtliga intervjufrågor. Jag kommer att kalla eleven för E1 och mamman för F1 när jag redovisar mitt resultat från intervjuerna.

Den andra intervjun ägde rum 8/11 hemma hos familjen. Eleven (E2) och mamman (F2) intervjuades här var för sig. Den tredje intervjun ägde också rum 8/11 hemma hos familjen. Även här intervjuades eleven (E3) och mamman (F3) var för sig. Den fjärde intervjun ägde rum 14/11 hemma hos familjen. Först intervjuades mamman (F4) i enrum och därefter eleven (E4), även han i enrum. Sedan intervjuades mamman och pappan (F4p) en kort stund tillsammans.

5. Etiska överväganden

Jag har valt att inte nämna namnet på skolan, där jag genomförde enkätundersökningen, eftersom det är faktumet att det är musikklasser som är väsentligt och inte vilken skola det gäller.

Enkäten och samtliga intervjuer som genomfördes var helt konfidentiella (Patel & Davidson, 2003). Det innebär att jag vet vem personerna är, men de är anonyma i min forskningsrapport. Enkätundersökningen genomfördes genom att jag skrev ett löpnummer på varje enkät, som överensstämde med en klasslista. På så sätt kunde jag se vilken elev som fyllt i respektive enkät, när jag skulle göra mitt urval för intervjuerna.

Jag underrättade samtliga informanter innan enkätundersökningen och intervjuerna om att undersökningen var konfidentiell. Samtliga elever som medverkade i enkätundersökningen informerades också om att klasslistorna med löpnummer skulle förstöras efter bearbetningen av informationen. Jag klargjorde även syftet med undersökningen och berättade hur värdefullt det var för mig att informanterna ville medverka i studien.

Intervjuerna spelades in på MD-spelare. Detta gav samtliga informanter sitt tillstånd till innan intervjuerna påbörjades.

6. Resultat

6.1 Enkätundersökningen

I detta kapitel kommer jag att redovisa samtliga enkätresultat i textform. De enkätfrågor som direkt berör mina frågeställningar har jag valt att även redovisa i tabellform, för att ge en god överblick över elevernas svar. I bilaga 2 redovisas tabellerna över de enkätfrågor, som är mer övergripande bakgrundsfrågor.

I min enkätundersökning där 31 flickor och 19 pojkar medverkade visade det sig att de flesta flickor ägnar sig åt sång. Gitarr och piano är instrumenten som är mest populära efter sången. Hos pojkarna däremot är det en jämn spridning mellan flera olika instrument och betydligt färre som sjunger (se tabell 2 i bilaga 2).

De flesta pojkarna tycks ha börjat spela i 9-10 årsåldern, medan de flesta flickorna svarar att de har sjungit så länge de kan minnas. Endast en pojke svarade att han hade sjungit sedan han var väldigt liten (se tabell 3 i bilaga 2).

På frågan om varför eleverna valt att börja i musikklass svarade de flesta att de gjorde det för att de verkade kul och för att de tyckte om att sjunga (se tabell 4 i bilaga 2).

På frågan hur olika personer har påverkat elevernas musikintresse svarade 29 % av flickorna och 26 % av pojkarna att föräldrarna har påverkat dem mycket. Resten av eleverna var fördelade på en skala mellan 1-4 (1=inte alls). 45 % av flickorna och 42 % av pojkarna svarade att deras syskon inte hade påverkat dem alls. Jag förklarade för eleverna att jag menade både äldre och yngre syskons påverkan. Endast en elev visade sig vara enda barnet i familjen och därmed bad jag honom att skriva att han inte hade några syskon och hade därför inte kunnat påverkas av dessa. 26 % av flickorna tyckte att musiklejaren hade varit mycket inspirerande, medan 26 % av pojkarna tyckte att musiklejaren inte hade påverkat dem alls. 35 % av flickorna och 37 % av pojkarna tycker inte att de har påverkats till att spela och sjunga av någon annan vuxen, men däremot tyckte 52 % av flickorna och 47 % av pojkarna att de själv påverkat sitt musikintresse mycket (se tabell 5).

Tabell 5

Enkätfråga: Hur mycket har följande personer påverkat ditt intresse för musik? (1=inte alls, 5=mycket).

Personer 1=inte alls 5=mycket	Antal flickor som svarat	Antal pojkar som svarat
Föräldrar		
1	0	2
2	7	4
3	9	4
4	6	4
5	9	5
Syskon		
1	14	8
2	3	4
3	6	2
4	7	3
5	1	2
Mina musiklärare		
1	5	5
2	7	5
3	8	5
4	8	3
5	3	1
Annan vuxen		
1	11	6
2	4	7
3	4	3
4	7	3
5	5	0
Jag själv		
1	0	1
2	0	1
3	5	4
4	10	4
5	16	9

På frågan om eleverna har studerat musik på något annat sätt innan de började i musikklass svarade de flesta eleverna nej på kulturskola, privata lektioner, kyrklig verksamhet och annan musikalisk verksamhet. De flesta pojkar svarade även nej på annan konstnärlig verksamhet, medan de flesta flickorna svarade ja. Dans verkar vara den aktivitet som var mest populär (se tabell 6). För övrigt kan nämnas att de flesta eleverna började i musikklass redan i åk 3, vilket kan vara en förklaring till att flertalet elever inte har studerat musik innan detta. Ett fåtal elever började i musikklass under mellanstadiet.

Tabell 6

Enkätfråga: Har du studerat musik på något sätt innan du började musikklass?

Typ av verksamhet	Antal flickor	Antal pojkar
Kulturskola		
Ja	11	8
Nej	20	11
Privata lektioner		
Ja	8	7
Nej	23	12
Kyrklig verksamhet		
Ja	10	4
Nej	21	15
Annan musikundervisning		
Ja	8	5
Nej	23	14
Annan konstnärlig verksamhet		
Ja	20	2
Nej	11	17
Drama	5	1
Dans	14	1
Balet	6	0
Kyrkans barntimme	1	0

På frågan om eleverna tar instrumental- eller sånglektioner utanför skolan idag svarade 39 % av flickorna ja och 61 % nej. Denna fråga gällde både privat undervisning och kulturskolans undervisning. Instrumenten som är mest populära bland flickorna är sång och piano. På samma fråga svarade 53 % av pojkarna ja och 47 % nej. Bland pojkarna är det inget speciellt instrument som dominerar utan fördelningen är mer jämn över flera olika instrument (se tabell 7).

Tabell 7

Enkätfråga: Tar du instrumentlektioner eller sånglektioner utanför skolan? Om ja, vad tar du lektioner i och hur ofta?

Ja eller Nej	Antal flickor	Antal pojkar
Ja	12	10
Nej	19	9

Instrument	Tillfällen/vecka	Antal flickor	Antal pojkar
Gitarr	1	2	1
Piano	1	5	3
Trummor	7	0	2
Keyboard	1	0	3
Elbas	2	0	3
Sång	1	5	1
Elgitarr	1	1	0
Flöjt	2	2	0

På frågan om hur mycket konsertbesök har påverkat eleverna var 77 % av flickorna jämt fördelade på de högsta skalstegen 3-5 (5=mycket), medan 74 % av pojkarna var jämt fördelade på de lägsta skalstegen 1-2 (1=inte alls). När det gällde kompisars spelande och sjungande och hur detta påverkat var 71 % av flickorna jämt fördelade på de högsta skalstegen och 63 % av pojkarna jämt fördelade på de lägsta skalstegen (se tabell 8).

Tabell 8

Enkätfråga: När det gäller miljön, utanför skolan, vad tror du har påverkat ditt musikintresse där? (1=inte alls, 5=mycket).

Faktorer 1=inte alls, 5=mycket	Antal flickor	Antal pojkar
Konsertbesök		
1	2	7
2	5	7
3	10	2
4	6	2
5	8	1
Kompisars spelande/sjungande		
1	4	4
2	5	5
3	9	3
4	6	3
5	7	4

På frågan om hur elevernas förra skola har påverkat deras musikintresse svarade 90 % av flickorna och 63 % av pojkarna att skolorkestern inte påverkat dem alls. 65 % av flickorna och 74 % av pojkarna svarade att skolkören inte heller hade påverkat dem på något sätt. Musikläraren på skolan, där jag gjorde min undersökning, berättade för mig att de flesta eleverna kommer från samma lågstadieskola och där hade både skolorkester och skolkör funnits. Hon var däremot lite osäker på om skolorkester hade funnits på den andra skolan där ett par elever hade gått. Jag bad de elever som inte hade haft skolorkester på sin skola att skriva att det inte hade funnits och därmed ringa in 1: an i enkäten, vilket betyder att det inte påverkat alls. Musiklektionerna tyckte däremot 42 % av flickorna hade påverkat dem mycket, medan 42 % av pojkarna tyckte att musiklektionerna inte påverkat dem alls (se tabell 9).

Tabell 9

Enkätfråga: I din förra skola, vad tror du har påverkat ditt musikintresse där? (1=inte alls, 5= mycket).

Faktorer 1=inte alls, 5=mycket	Antal flickor	Antal pojkar
Skolorkestern		
1	28	12
2	1	2
3	1	5
4	0	0
5	1	0
Skolkören		
1	20	14
2	4	2
3	2	1
4	3	0
5	2	2
Musiklektionerna		
1	0	8
2	2	3
3	12	3
4	4	4
5	13	1

På frågan om vad i hemmet som har påverkat deras musikintresse svarade 32 % av flickorna och 37 % av pojkarna att föräldrarnas musikintresse har påverkat dem mycket, men 39 % av flickorna och 42 % av pojkarna tyckte inte att föräldrarnas spelande och sjungande hade påverkat dem alls. 39 % av flickorna och 53 % av pojkarna menade att syskons musikintresse inte påverkat alls och 58 % av flickorna och 63 % av pojkarna tyckte inte heller att syskonens musicerande påverkat alls (se tabell 10).

TV tyckte 55 % av flickorna har påverkat dem mycket, medan pojkarnas svar var jämt fördelade på alla skalstegen. Musiklyssning tyckte 84 % av flickorna också hade påverkat mycket. Även på denna fråga var pojkarnas svar jämt fördelade (se tabell 10).

Tabell 10

Enkätfråga: I hemmet vad tror du kan ha påverkat ditt intresse för musik? (1=inte alls, 5=mycket).

Faktorer 1=inte alls, 5=mycket	Antal flickor	Antal pojkar
Mina föräldrars musikintresse		
1	4	4
2	7	3
3	8	5
4	2	0
5	10	7
Mina föräldrars spelande/sjungande		
1	12	8
2	5	3
3	7	2
4	3	1
5	4	5
Mina syskons musikintresse		
1	12	10
2	2	2
3	4	2
4	8	4
5	5	1
Mina syskons spelande/sjungande		
1	18	12
2	1	1
3	3	2
4	4	2
5	5	2
TV, (konserter, musikprogram mm.)		
1	2	5
2	0	3
3	4	6
4	8	4
5	17	1
Musiklyssning (CD, radio mm.)		
1	0	3
2	2	2
3	3	3
4	0	5
5	26	6

På frågan om eleverna vill fortsätta spela och sjunga efter de har gått ut åk 9 svarade 87 % av flickorna och 68 % av pojkarna ja. De flesta vill sjunga och spela själv på fritiden. 29 % av flickorna och endast 5 % av pojkarna vill söka till det estetiska programmet på gymnasiet (se tabell 11 i bilaga 2).

På frågan om var eleverna fått mest inspiration till att spela och sjunga svarade 52 % av flickorna och 58 % av pojkarna att de fått den mesta inspirationen hemifrån (se tabell 12).

Tabell 12

Enkätfråga: Varifrån tror du att du fått mest inspiration till att börja spela/sjunga? Hemifrån, i skolan, från kompisar eller något annat?

Varifrån	Antal flickor	Antal pojkar
Hemifrån	16	11
I skolan	6	2
Från kompisar	2	3
Annat	7	3

6.2 Kvalitativa intervjuerna

6.2.1 Sammanställning av informanternas svar

Följande resultat har jag fått fram under mina kvalitativa intervjuer. För att det ska vara möjligt att jämföra svaren från elever och föräldrar har jag placerat frågorna på så sätt att varannan fråga är till eleverna och varannan fråga är till föräldrarna.

Först följer frågan för eleverna (E) med samtliga informanternas svar. Sedan följer frågan (med en annan formulering) för föräldrarna (F), även här med samtliga informanternas svar. Ett undantag är dock första frågan, som endast ställdes till eleverna.

F1 är förälder till E1 osv.

F4 (mamma) och F4p (pappa) är båda föräldrar till E4.

(E) *Hur gammal var du när du började spela/sjunga?*

E1 svarar att hon var väldigt liten när hon började sjunga.

E2 svarar att han sjungit så länge han kan minnas och att han började spela piano någon gång under lågstadiet.

E3 svarar att hon har sjungit sedan hon började prata och att hon började spela blockflöjt i åk 2.

E4 svarar att han var 7-8 år när han började sjunga i musikklassen och att han sedan började spela blockflöjt och trumpet.

(E) *Är dina föräldrar musikintresserade?*

E1 svarar ja på denna frågan.

E2 svarar att hans föräldrar spelar inga instrument men de lyssnar mycket på musik.

E3 berättar att både hennes mamma och pappa är musikintresserade.

E4 svarar ja.

(F) *Är du/ni musikintresserade?*

F1 svarar att både hon och hennes man är musikintresserade.

F2 svarar även hon att både hon och hennes man är musikintresserade.

F3 svarar att både hon, hennes nya sambo och dotterns pappa är musikintresserade.

F4 svarar att både hon och hennes man är musikintresserade, men det är bara E4s pappa som spelar instrument idag.

(E) *Spelar de något instrument eller sjunger? Tror du att detta kan ha påverkat dig?*

E1 berättar att hennes mamma spelar piano och hennes pappa spelar trumpet. E1 tror inte att detta har påverkat henne så mycket. Hon säger att hon har hittat sin musik själv, eftersom man har det runt sig hela tiden. Hon berättar också att hon tycker mycket om att sjunga, spela teater och piano.

E2 svarar nej på den första frågan men poängterar att de tycker mycket om att lyssna på musik. Han nämnde också att hans syster spelar gitarr och har gått i musikklass. E2 tror att han har påverkats genom att han tyckt att det verkade kul när systemen spelade, samt att föräldrarnas musiklyssnade har väckt ett intresse hos honom.

E3 berättar att hennes pappa spelar gitarr och piano och hennes mamma sjunger. Hon tillägger att hennes mamma även spelar lite piano och lite gitarr. E3 tror att hon påverkats genom att hon har sjungit jättemycket tillsammans med sin mamma. Hon menar också att det är tack vare hennes mamma och pappa som hon har blivit mer och mer intresserad av musik.

E4 berättar att pappa spelar piano, gitarr, orgel och sjunger. Mamma tycker om att lyssna på musik, men spelar inget instrument. E4 berättar att han alltid har hört musik hemma och detta har fått honom att tycka om det.

(F) *Spelar du/ni något instrument eller sjunger? Tror du/ni att detta kan ha påverkat X?*

F1 berättar att hon själv spelar piano, sjunger i kör och i kyrkan. Hennes man spelar trumpet. Hon berättar vidare att E1 inte har varit så intresserad av att spela instrument, men hon tror att tillgängligheten till pianot i hemmet kan ha påverkat henne indirekt. F1 säger såhär om sin dotter ”Hon har alltid haft det i sig och redan vid 9-10 månaders ålder dansade hon framför spegeln”.

F2 svarar nej på denna fråga, men berättar att hennes man lyssnar mycket på klassisk musik och jazz. Hon tror att detta kan ha påverkat E2 till att tycka om musik. F2 berättar också att hon skulle vilja börja i en kör för att hon älskar att sjunga, men i skolan ansågs hon vara omusikalisk så hon vågar inte p.g.a. detta.

F3 berättar att hon själv sjunger mycket, och att hennes sambo lyssnar mycket på modern musik (hip hop mm.). Dotterns pappa spelar instrument och lyssnar mycket på musik. F3 tror att dottern har påverkats mycket genom att hon har sjungit med henne ur sångböcker varje kväll vid nattningen.

F4 berättar att hennes man är kyrkomusiker, samt utbildad musklärare och spelar piano, gitarr, orgel och sjunger. F4 själv säger sig vara en musiklyssnare, men har även spelat piano. F4 tror att pappans musicerande har påverkat sonen indirekt, även om han inte spelat så jättemycket för sonen hemma. F4 berättar också att sonen tidigt satt och klinkade på pianot.

(E) *Varför tror du att du började spela/sjunga?*

E1 svarar att hon började i musikklass i 3: an och sedan dess har intresset växt mer och mer. Hon tror att det beror på att de fick sjunga så mycket redan från början i musikklassen.

E2 svarade att de har ett piano hemma och eftersom det stod där i vardagsrummet när han var liten så blev det naturligt att spela på det. Dessutom spelade systemen gitarr och även på pianot hemma.

E3 svarar att det är för att mamma och pappa spelar och sjunger, samt att hennes styvsyster är jätteduktig på gitarr och piano.

E4 tror att det är för att hans pappa har spelat så mycket och alltid har kunnat hjälpa om det behövdes. E4 tillägger att det är från pappa han har fått intresset för musik.

(F) *Varför tror du/ni att X började spela/sjunga?*

F1 tror att E1:s eget intresse för musik har bidragit mycket. Hon berättar att de gick på baby-sång när E1 var liten. F1 tror också att hon och hennes man har påverkat genom deras musicerande. Även farfar spelade mycket och det har alltid lyssnats mycket på musik i hemmet. F1 säger att hon och hennes man tipsade E1 om musikklass, men det har aldrig varit ett tvång med vare sig det eller musicerandet i sig utan det har skett med fri vilja från E1.

F2 tror att det beror på att de har ett piano i hemmet och att mormor spelade för sonen och hans syster när de var små.

F3 svarar att E3 är musikalisk helt enkelt. Hon sjöng rent redan som mycket liten och sjöng tillsammans med mig tidigt, berättar F3.

F4 svarar att hon inte vet riktigt varför sonen började spela, men hon tror att musikintresset växte fram mer och mer när han började i musikklass. Sonen spelade även blockflöjt från åk 2, kanske kan detta också ha påverkat honom, menar F4.

(E) *Varför valde du att börja i musikklass?*

E1 förklarar att många ville söka till musikklass och eftersom hon redan gick i den skolan där de fanns så låg det nära till hands.

E2 berättar att han redan spelade piano, som liten, men han har alltid tyckt om att få lära sig nya saker och därför ville han börja i musikklass.

E3 berättar att hennes mamma ville att hon skulle börja. E3 tyckte själv att det verkade kul, men velade lite fram och tillbaka, men började i musikklass i åk 6. E3 berättar att hon hade varit med i skolkören innan.

E4 berättar att han tyckte det verkade kul. På skolan han gick fanns det lappar om att man kunde söka till musikklass.

(F) *Av vilken anledning tror du/ni att X valde att börja i musikklass?*

F1 svarar att hon och hennes man tipsade E1 och att många av dotterns kompisar skulle söka dit.

F2 menar att det nog hade en stor betydelse att storasyster gick i musikklass, men att sonens pianospelande också bidrog till att han ville börja.

F3 berättar att dottern själv ville söka och att vi föräldrar tyckte att hon kunde prova. F3 menar att E3 gjorde valet själv, men att hon uppmuntrades av föräldrarna.

F4 berättar att sonen själv var lite tveksam och att hon själv var lite orolig för att det skulle vara väldigt få pojkar i musikklassen. F4 berättar vidare att sonen hade nog ingen direkt längtan själv, men bestämde sig för att söka efter tips från en musiklärare. F4 tillägger att sonen hade en gossopranröst och sjöng mycket.

(E) *Vad har musiken haft för roll i hemmet under din uppväxt?*

E1 svarar att det har funnits ett piano hemma, som mamman har spelat mycket på. Mamman och pappan har även spelat lite tillsammans. E1 har själv lyssnat mycket på musik, både på radio, samt haft musik i lurar ofta.

E2 säger att den har varit en del av vardagen på något sätt. Musiken har alltid funnits i bakgrunden. Han berättar också att mycket jazz har spelats på CD-spelaren under uppväxten.

E3 berättar att alla i familjen går runt och sjunger spontant mest hela tiden. Förutom hennes styvpappa som är sambo med mamman. Han bara lyssnar på musik. E3 berättar vidare att sången alltid har varit något naturligt, familjens skivsamling är stor, och det lyssnas mycket på musik i hemmet både på radio, CD och på Ipod.

E4 svarar att hans pappa har spelat mycket piano hemma, men förövrigt har det inte lyssnats så mycket på musik.

(F) *Vilken roll har musiken haft i hemmet under X uppväxt?*

F1 svarar ungefär som på fråga 3, att hon och hennes man har spelat mycket, farfar har spelat och att familjen lyssnat mycket på musik hemma.

F2 svarar att de inte är någon jättemusikalisk familj, men att de alltid har pratat mycket om musik som något positivt. F2 berättar också att det har spelats mycket barnmusik på skiva under barnens uppväxt.

F3 berättar att hon har sjungit med dottern varje dag, minst en godnattvisa. Det har också spelats mycket musik på CD i hemmet under dotterns uppväxt.

F4 berättar att det har lyssnats mycket på musik. Pappa har lyssnat på klassisk musik och opera, medan F4 själv har lyssnat på svensk musik, pop och rock. Ibland har det varit så att familjen inte riktigt har varit överens om vad som ska spelas. F4 berättar vidare att sonens pappa inte har spelat så mycket direkt med sonen, utan han har mer övat på sina saker för jobbet, och därmed har han suttit en del vid pianot. F4 nämner också att när vänner till familjen har varit på besök har det pratats mycket om musik.

(E) Hur upplever du att skolan och dina musiklektörer har inspirerat dig?

E1 berättar att musiklektörerna tipsade om att man kunde söka till musikklass. Hon berättar vidare att hon tycker musiklektörerna hon har idag är inspirerande. Hon tycker speciellt mycket om ensemblespellektionerna. Konserter, luciappträde och gospelsång är något som hon också tycker är jättekul i skolan. Hon menar trots detta att hennes eget musikintresse får henne att fortsätta med musik och detta har inte med lektörernas inspiration att göra.

E2 tror att han har inspirerats av sin pianolektör, medan blockflöjtslektören var tråkig. Han säger också att ensemblelektören i skolan har inspirerat honom mycket till att spela.

E3 berättar att innan hon började i musikklass så blev hon uppmuntrad av sina musiklektörer som sa att hon var duktig. Även nu i musikklassen tycker E3 att lektörerna är bra och att hon får mycket uppmuntran och inspiration.

E4 svarar helt enkelt ”Ingenting!”. Han berättar vidare att han inte tycker musiklektörerna på hans skola är särskilt inspirerande, förutom ensemblelektören, som han tycker är bra. E4 tycker ensemblespel är kul.

(F) Hur upplever du/ni att skolan och musiklektörerna har inspirerat X?

F1 svarar att hon ibland känner det som att dottern tycker att musiklektörerna tar mer död på musikintresset genom tråkiga låtval. F1 tycker däremot att det är bra att eleverna får lära sig harmonilära m.m., trots att hon vet att dottern inte tycker att detta är så kul.

F2 tycker att lektörerna är duktiga och inspirerar eleverna på ett bra sätt.

F3 tycker att lektörerna har lyckats få eleverna att bli mer vågliga och framåt när det gäller att stå på scen, men hon kan ibland känna att dottern tycker att man inte alltid får komma fram i skolan. F3 upplevde att dotterns självförtroende blev lite hämmat när hon började i musikklass i åk 6, eftersom hon hade varit van vid att vara den duktiga och nu helt plötsligt vara alla musikaliska.

F4 upplever att ensemblelektören har påverkat sonen på ett bra sätt. Hon har däremot hört från många andra föräldrar att deras barn har tröttnat lite på musikklassen p.g.a. tråkigt material. F4 berättar att lektörerna har vid upprepande tillfällen försökt att integrera sonens trumpetspel i körsammanhang, vilket är bra.

(E) *Har du kompisar som också är musikintresserade? Berätta!*

E1 berättar att många av hennes kompisar är musikintresserade, eftersom de går i musikklass och att de sjunger tillsammans även utanför skolan. Hon tror att alla i musikklassen vill fortsätta med musik på något sätt.

E2 berättar att flera av hans kompisar spelar instrument. Han menar att kompisarnas musikintresse kan ha en betydelse för om man vill fortsätta spela eller inte. E2 berättar att han nog ändå hade fortsatt med musik även om hans kompisar inte skulle göra det. E2 nämner också att han inte spelar tillsammans med kompisar på fritiden.

E3 berättar att alla i klassen är ju intresserade av musik och alla tjejer älskar att sjunga. De sjunger dock inte tillsammans utanför skolan, för att det känns som om det är en tävling om vem som sjunger bäst. E3 tror inte att kompisarna spelar så stor roll vid val av intressen utanför skolan.

E4 berättar att flera av hans kompisar också spelar och han tror att kompisar kan avgöra lite av vad man själv vill spela för instrument, samt vilken musik man lyssnar på.

(F) *Har X några kompisar som är musikintresserade? Tror du/ni att detta i så fall har påverkat X musikintresse?*

F1 tror att kompisars musikintresse är en viktig del, och att E1 har påverkats mycket av att hennes kompisar också är intresserade av musik.

F2 menar att kompisar säkert kan vara inspirerande i många fall, men hon tror inte att E2 har påverkats så mycket av sina kompisar, när det gäller musiken. F2 tror att han har fått det intresset från annat håll.

F3 vet inte vad hon ska svara på denna fråga, men tror att en viss inspiration nog kan komma från kompisar.

F4 svarar att sonen just nu verkar vara lite trött på musiken, men hon tror att det finns en möjlighet att han t.ex. skulle kunna söka till estetiskt program om alla hans kompisar skulle söka dit. Så hon tror att kompisarnas intresse för musik kan påverka rätt så mycket.

(E) *Har du eller har du haft någon aktivitet utanför skolan, som du tror har inspirerat ditt intresse för musik?*

E1 berättar att hon har spelat huvudrollen i en musikal och tyckte det var jätteroligt att få stå på scen. Hon berättar vidare att detta var en mycket inspirerande period för henne. Hon tror att detta har påverkat henne mycket till att vilja fortsätta med musik och hon vill gärna söka till fler musikaler. E1 har även gått på fotboll, balett och dans (dans går hon fortfarande på) men hon tycker inte att detta har påverkat hennes musikintresse.

E2 svarar att hans pianolektioner inspirerat honom mycket.

E3 svarar att hon älskar sin dans och detta har även stärkt hennes musikintresse.

E4 svarar att det i så fall skulle kunna vara trumpetlektionerna.

(F) *Tror du/ni att några av X aktiviteter utanför skolan har påverkat X intresse för musik?*

F1 svarar att hon tror att dansen kan ha påverkat E1.

F2 berättar att sonen gick på Musikul som barn. Det var musik, rytmik och mycket glädje. Detta menar F2 kan ha påverkat sonens intresse för musik.

F3 tror att dottern har fått mycket inspiration av sitt tvärflöjtspel, samt av konsertbesök med kompisar.

F4 tror att sonens lektioner i blockflöjt och trumpet på kulturskolan har påverkat hans musikintresse positivt och fått honom att vilja fortsätta.

(E) *Berätta om dina erfarenheter av musikupplevelser som t.ex. musikaler, konserter osv! Har detta inspirerat dig på något sätt?*

E1 kan inte komma på något speciellt som hon har upplevt som inspirerande.

E2 kan bara komma på att de varit på musikaler med skolan, men han tyckte inte det var speciellt inspirerande för honom.

E3 berättar om att hon varit på opera med pappas familj och att detta var riktigt tråkigt. E3 berättar vidare att konserter med kompisar tex. på Malmöfestivalen är riktigt kul. När hon ser artisten på scen vill hon bara gå vidare med musiken ännu mer själv.

E4 berättar att han varit på Sound of Music i Danmark och tyckte det var roligt, men han tror inte att det påverkade honom direkt på något sätt.

(F) *Tror du/ ni att musikupplevelser såsom musikaler och konsertbesök kan ha inspirerat X?*

F1 säger att de har varit mycket på gudstjänster och konserter i kyrkan och detta kan nog ha bidragit till att musikintresset har växt hos E1. F1 berättar vidare att de gick på Nallekonserter med E1 när hon var liten, men detta tyckte inte E1 var speciellt roligt.

F2 menar att alla upplevelser inspirerar på något sätt. Hon tror att även om sonen inte varit så intresserad av att gå på musikal, så har detta ändå påverkat honom indirekt.

F3 vet inte för de har inte gått så mycket på denna typ av tillställningar.

F4 berättar att de gick på nallekonserter när E4 var liten, men hon tror inte att upplevelser av det här slaget har påverkat honom varken positivt eller negativt.

(E) *Var tror du att du fått mest inspiration till att spela/sjunga? Hemifrån, från skolan, på fritiden (kompisar) eller något annat? (Observera, ej fasta svarsalternativ utan mer tänkt som exempel!)*

E1 tror att hon har fått mest inspiration från musikklassen, musikalen som hon medverkade i, samt av kompisar.

E2 menar att han fått den mesta inspirationen hemifrån, eftersom hans syster har spelat piano och gitarr. Det har också funnits ett stort stöd från föräldrarna, som har tyckt om att lyssna på musik och alltid varit positiva till att han och systemen har spelat.

E3 svarar hemifrån och att mamma och pappas musicerande har påverkat henne starkt.

E4 svarar hemifrån, för att hans pappa spelat mycket.

(F) *Var tror du/ni att X har fått mest inspiration till att spela/sjunga? Hemifrån, från skolan, fritiden (kompisar) eller något annat? (Observera, ej fasta svarsalternativ utan mer tänkt som exempel!)*

F1 tror att det är hemifrån, eftersom hon och hennes man har spelat mycket och att det har funnits en tillgänglighet till instrument.

F2 tror att E2 har fått den mesta inspirationen hemifrån, men också från Musikul och från musikklassen.

F3 tror hemifrån i första hand. Möjligtvis lite från kompisar och tvärflöjtslektionerna där E3 tyckte mycket om läraren.

F4 tror att den mesta inspirationen till att spela och sjunga har kommit hemifrån, och i andra hand från skolan och musikklassen.

(E) *Övriga kommentarer!*

E1 hade inget att tillägga.

E2 berättar att hans mormor spelade piano när han var liten och att detta kanske kan ha påverkat honom också.

E3 berättar att hela släkten är musikalisk och att de alltid sjunger tillsammans innan de öppnar julklappar på julafton.

E4 känner att hans musikintresse har svalnat lite p.g.a. att det är mycket tråkigt sångmaterial i skolan. Han vill förmodligen inte söka vidare till estetiskt program på gymnasiet.

(F) Övriga kommentarer!

F1 säger ännu en gång om dottern ”Hon har musiken i sig”.

F2 tror att systemns musicerande har påverkat E2 allra mest till att börja spela.

F3 berättar att intresset för musik finns i hela släkten. Det finns en allmänt positiv inställning till musik. Hon säger ”Sjunga är naturligt”. F3 berättar vidare att hon och E3 ofta sjunger tvåstämmigt spontant i köket hemma. Lillasystemen i familjen har inte alls lika lätt för att sjunga. F3 tror att detta är medfött, men kanske kan det också bero på att hon inte har sjungit lika mycket med den yngre dottern som hon har gjort med E3.

F4 tror att sonens morfars trumpetspel kan ha påverkat honom att välja just detta instrument. F4 kom dessutom på att hon glömt att nämna att även sonens pappa spelar trumpet.

F4p, som endast var med en mycket kort stund av intervjun, menar att sonen är otroligt musikalisk, mer musikalisk än han själv. Sonen har det så naturligt i sig. Han berättar vidare att sonen som gossopran sjöng på nallekonserter och i La Bohème. F4p tror att detta kan ha varit en impuls som gjorde att musikintresset väcktes på riktigt och en känsla av att ”jag mår bra av det här” växte fram.

6.2.2 Sammanfattning av informanternas svar

Vad man kan se av resultaten från de kvalitativa intervjuerna är att de flesta eleverna har sjungit så länge de kan minnas, och de har börjat spela instrument någon gång under lågstadiet.

De visade sig att samtliga fyra elevers föräldrar var musikintresserade på något sätt. Tre av eleverna har någon förälder som spelar instrument eller sjunger, medan en elevs föräldrar inte spelar något instrument, men tycker mycket om att lyssna på musik.

Samtliga föräldrar tror att deras barn har påverkats mycket av att föräldrarna har spelat, sjungit eller lyssnat mycket på musik. Även tillgängligheten till ett instrument i hemmet tror ett par föräldrar spelar stor roll för om barnet ska finna ett intresse. Tre av eleverna tror att de påverkats av föräldrarnas musicerande, medan en elev menar att hon inte har påverkats speciellt mycket av sina föräldrar, utan att hon har hittat musiken själv, eftersom den alltid har funnits i bakgrunden på något sätt.

På frågan om varför eleven hade börjat spela och sjunga var föräldrar och elever i stort överens om att det berodde på att föräldrarna spelar, sjunger eller tycker mycket om musik. Även här nämndes tillgängligheten till ett piano som en faktor som väckt musikintresset. En elev trodde däremot att hon först genom musikklassen började spela och sjunga mer aktivt.

Varför eleverna började i musikklass, tycks enligt någon elev bero på att det verkade kul och att andra skulle söka dit. En elev nämner att hennes mamma ville att hon skulle söka. Föräldrarna tror att tips från dem och musiklärarna var en anledning till att barnet ville börja. En annan förälder berättar att storasystemen redan gick i musikklass och att detta kanske påverkade sonen.

Samtliga elever säger att musiken på ett eller annat sätt har varit en del av vardagen under deras uppväxt. Någon har haft föräldrar som spelat och sjungit mycket, medan andra har lyssnat mycket på musik. Även föräldrarna berättar hur musiken har varit en naturlig del under barnens uppväxt.

Eleverna tycks ha inspirerats av sina musklärare i skolan. Även om en pojke säger att han inte fått någon inspiration alls från skolan, så nämner han ändå, liksom övriga tre elever, ensembleläraren som en inspirerande person. Ensemblelektionerna verkar vara de lektioner som samtliga elever ser som mest givande. Även någon förälder nämner ensembleläraren, och berättar att han har påverkat sonen på ett positivt sätt. Två av föräldrarna berättar däremot att de har hört rykten om att det ibland verkar som om lärarna väljer material som får eleverna att tröttna på musiken.

De flesta av eleverna tror att kamraternas musikintresse har en betydelse för dels hur intresserade de själva är, men även för vilken musik man lyssnar på. Föräldrarna tycks också tro att kamraternas musikintresse påverkar barnen.

Eleverna och föräldrarna är överens om att fritidsintressen och aktiviteter har fått musikintresset att växa. Däremot nämner föräldrar och elever i flera fall olika aktiviteter som de tror har påverkat musikintresset. Jag tolkar detta som att barnen tänker i nutid och berättar om aktiviteter som de går på eller som ägt rum de senaste åren, medan föräldrarna tänker mer tillbaka i tiden och nämner aktiviteter som ägde rum tidigare i barnets liv.

När det gäller konserter och andra musikupplevelser tycker tre av eleverna att de inte har påverkats eller inspirerats alls, medan en elev nämner konserterna på Malmöfestivalen som starka upplevelser som inspirerat henne mycket. Två av föräldrarna tror att deras barn har påverkats av levande musikupplevelser, medan två föräldrar inte tror att barnen påverkats direkt vid dessa tillfällen.

På frågan om var eleverna har fått mest inspiration till att spela och sjunga svarade samtliga föräldrar hemifrån. Tre av eleverna svarade också hemifrån, medan den fjärde eleven menade att hon hade fått mest inspiration från sin musikklass, sina kompisar och från musikalen där hon medverkade.

En av mammorna berättade att hennes yngre dotter inte alls har lika lätt för att sjunga, som storasyster, som medverkade i min studie. Mamman tror att det är medfött om man är musikalisk eller inte, men hon berättade också att hon inte hade sjungit lika mycket med den yngre dottern, som hon har gjort med den äldre. Hon tror att det kanske kan vara anledningen till att lillasystemen i familjen har svårare för att sjunga.

7. Diskussion

I detta kapitel följer en diskussion kring resultatet av min studie. Jag använder mina forskningsfrågor som rubriker och jag knyter också samman resultatet med tidigare forskning, som jag presenterade i kapitel 3, Teoretisk bakgrund. Mina egna analyser, reflektioner och slutsatser kommer också att redovisas i detta kapitel. Avslutningsvis lägger jag fram förslag på vidare forskning inom området.

7.1 Hur ser föräldrar till musikelever och eleverna själva på miljöns betydelse för deras musikintresse?

Detta är min huvudsakliga frågeställning. Jag har, även här i diskussionskapitlet, valt att dela upp begreppet miljö, i tre kategorier; hemmiljö, skolmiljö, samt miljön utanför skolan och hemmet.

7.1.1 Hemmiljön

Lind och Neuman (1981) skriver att det är under de första levnadsåren som man får grunden lagd till sitt framtida musikliv. I min undersökning kan jag se tydliga tecken på detta, då de flesta av flickorna menar att de har sjungit så länge de kan minnas. Pojkarna däremot tycks ha börjat spela lite senare, men jag tror att musicerandet på något sätt kan ha börjat i sångform, när de var små.

Lind och Neuman (ibid) berättar också om en studie där tre barns musikaliska utveckling följdes och studerades från födelsen. I två av hemmen sjöng man för sina barn och barnen härnade, vid mycket tidig ålder, föräldrarnas röster på samma tonhöjd. Det tredje barnet som ingen sjöng för uttryckte sig aldrig i något som kunde tolkas som sång. Detta kan man koppla samman med en förälder (F3) som berättade i en av mina intervjuer att hennes äldsta dotter, som hon har sjungit mycket med, alltid har haft lätt för att sjunga och tidigt sjöng ”rent”. Den yngre dotter i familjen däremot, som mamman inte har sjungit så mycket med, har inte haft lika lätt för att sjunga och som mamman uttryckte det ”pricka rätt toner”. Fagius (2001) menar att den musikaliska begåvningen skiljer sig markant mellan olika människor, och att dessa skillnader kan påvisas hos barn, vid mycket tidig ålder. Han menar att detta inte har med tidigt insatt träning att göra. Men jag kan inte hålla med om detta. Jag tror att det absolut har att göra med att den yngre dottern inte har fått lika mycket ”träning” i att sjunga och därmed inte har lika lätt för att pricka rätt toner.

Sundin (1995) menar att om hemmet är musikaliskt stimulerande eller inte spelar en stor roll för utvecklingen av sångförmågan och andra musikaliska färdigheter hos ett barn. Sundin (ibid) har genom undersökningar fått fram att musikintresserade föräldrars barn sjöng bättre än andra barn och de visade även större intresse för musik både i skolan och i hemmet, än vad andra barn gjorde. Vad jag kan se av resultatet i enkäten är att en tredjedel av flickorna såväl som pojkarna tycker att föräldrarna har påverkat deras musikintresse mycket, medan nästan hälften av eleverna tycker att syskonen inte har påverkat dem alls. I enkäten fanns också en fråga varifrån eleverna trodde att de hade fått mest inspiration till att spela och sjunga och här svarade fler än hälften av eleverna att de hade fått mest inspiration hemifrån. Ett resultat som jag hade väntat mig, eftersom jag alltid har anat att det är hemmiljön som spelar störst roll för barnets musikaliska utveckling. Även min egen uppväxt styrker denna hypotes.

Likaså visade resultatet från intervjuerna på att både elever och föräldrar tror att inspirationen till att spela och sjunga huvudsakligen kommer hemifrån, med undantag av en elev som menade att hon fått sin inspiration från skolan, kompisarna och av att medverka i en musikal. Jag tror däremot att hemmet också kan ha bidragit mycket i hennes fall, eftersom hennes pappa spelar trumpet och hennes mamma spelar piano och sjunger. Jag tror att föräldrars aktiva musicerande påverkar barnets musikintresse mycket.

Samtliga fyra elever, som jag intervjuade hade föräldrar som var musikintresserade, och elever och föräldrar var överens om att musiken, i form av lyssning eller musicerande, hade varit en naturlig del i vardagen under uppväxten. Flera föräldrar trodde att tillgängligheten till ett instrument i hemmet påverkade barnets musikintresse mycket, och det är jag själv övertygad om att det gör. Finns det ett piano i vardagsrummet under hela ens uppväxt, så tror jag att det oundvikligt att man börjar intressera sig för detta instrument. Brändström (1997) återger i sin bok hur en musiklärare berättar just om hur betydelsefullt ett instrument i hemmet är för ett barns musikintresse.

Wrangsjö (1990) skriver om att barnet, inom familjen, får den första uppfattningen om sina egenskaper och genom slutsatserna av de bemötande de får av sina föräldrar, förstår de vad som är bra och dåligt hos dem. Jag anser att om ett barn får positiv respons när han/hon spelar och sjunger och musiken dessutom är en naturlig del av vardagen i hemmet, så kommer musikintresset att växa betydligt.

Jag tolkade mina resultat som att samtliga av de elever jag intervjuade hade känt ett stort stöd hemifrån, och detta tror jag har varit mycket viktigt för att de ska ha kunnat utveckla sin musikalitet. Juul (1995) skriver om just detta. Han menar att varje barn föds med en mängd kvaliteter, men att det behövs stöd för att kunna utveckla dem.

Hälften av såväl flickorna som pojkarna i enkätundersökningen menade att de själva hade påverkat sitt musikintresse mycket. Med detta tror jag att de menar att de har utvecklat sitt musikintresse genom att utöva musik och att de har lyssnat mycket på musik, t.ex. på mp3, och på så sätt inspirerats till att sjunga och spela.

Sundin (1995) skriver om hur massmedierna har tagit över en allt större del av den musikaliska påverkan, som tidigare hem och skola stod för. Han menar att ett barn förmodligen formas mindre av familj och skola nu än vad de gjorde förr. Idag är det istället genom TV som barnet får sina förebilder inom musiken. Detta tycker jag är både positivt och negativt. Det positiva är att barn på ett naturligt sätt kan ta del av musiken, även om de inte har föräldrar som sjunger eller spelar. Jag jämför med hur det kunde vara förr i tiden då TV inte fanns. Om inte föräldrarna var musikintresserade hade barnen nästan ingen möjlighet att varken se eller höra någon form av musik. En negativ konsekvens av massmediernas övertag när det gäller barns musikaliska förebilder, kan vara om en artist är väldigt utmanande i klädseln eller i sitt sätt att röra sig på scenen. Detta tror jag kan ge felaktiga signaler till barn och ungdomar, eftersom fokuset då ligger mer på artistens utseende och sätt att röra sig än på själva musiken och sången.

I min enkätundersökning kan man också se tydligt att massmedierna påverkar elevernas musikintresse mycket. Däremot skiljer sig resultaten betydligt mellan flickor och pojkar, vilket

jag inte hade förväntat mig. Jag har aldrig tänkt på att flickor och pojkar skulle påverkas olika mycket av massmedierna. Mer än hälften av flickorna tyckte att TV hade påverkat deras musikintresse mycket, medan pojkarna var jämt fördelade på hela skalan från inte alls till mycket. 84 % av flickorna menade att musiklyssning i olika former hade påverkat dem väldigt mycket, men även här var pojkarna utspridda över hela skalan. Detta resultat förvånade mig, eftersom jag upplever att pojkar i allmänhet lyssnar lika mycket på musik och tittar lika mycket på TV, som flickor gör. Kanske lyssnar flickor och pojkar på olika sätt? Inspireras flickorna mer av musikidealen än vad pojkar gör? Jag tror att det kan vara så att flickor, mer än pojkar, intresserar sig för musikunderhållningsprogram, som innehåller mycket sång. Utifrån min egen erfarenhet vet jag att program som "Så ska det låta" och liknande har inspirerat mitt sångintresse mycket. Pojkarna kanske intresserar sig mer för musikerna som spelar instrument, och med tanke på att fokuset ofta ligger på sångaren i TV-program, så kan detta vara en anledning till att de inte tycker att de inspireras så mycket av TV.

Musiklyssning var också något som nämndes åtskilliga gånger under intervjuerna. Föräldrar och elever var ense om att musiklyssning hade varit ett naturligt inslag i hemmet och att det hade bidragit till att musikintresset hade vuxit.

7.1.2 Skolmiljön

Antal-Lundström (1996) skriver att det är varje lärares uppgift att stärka barnens självförtroende. Hon menar också att det är viktigt att ge stöd åt alla barns personliga musikaliska färdigheter. Vidare skriver hon att det är familjens och skolans gemensamma uppgift att med kunskap och känsla presentera olika musikaliska aktiviteter för barnen. Jag tycker att alla lärare och föräldrar borde göra sitt bästa för att alla barn ska få uppleva så mycket musik som möjligt.

Eleverna i min studie var inte helt överens om hur skolan hade inspirerat dem. En tredjedel av flickorna tyckte att musikläraren hade varit mycket inspirerande, medan en tredjedel av pojkarna inte tyckte att det blivit inspirerade alls av läraren. Nästan hälften av flickorna tyckte även att musiklektionerna i sin helhet hade varit inspirerande, medan lika många pojkar tyckte att det inte alls hade varit inspirerande. Detta resultat har jag funderat mycket på och undrar verkligen hur det kan vara sådan stor skillnad mellan hur de olika könen upplever musikundervisningen. Är det så att lärarna uppmuntrar flickor mer? Eller är det valen av aktiviteter som tilltalar flickorna mer? Flickor har i allmänhet högre betyg i skolan, än vad pojkarna har. Detta gäller även i musikämnet. Spelande/musicerande är den vanligaste aktiviteten i musikundervisningen, vilket jag tycker borde gynna pojkarna, eftersom de spelar mer än flickorna. Resultatet visar dock att pojkarna inte inspireras lika mycket av undervisningen som flickorna gör. Detta tror jag också kan ha att göra med skillnaden i mognad hos flickor och pojkar. Pojkar har, i allmänhet, svårare att anpassa sig till skolsituationen, än vad flickor har. Det kan vara en anledning till att pojkarna inte känner att de blir lika inspirerade, som flickorna.

Hellberg (1990), Uddholm (1993), Brändström (1997) och Mellbrand (2007) skriver alla om personer som har fått veta, av sin musiklärare eller någon annan vuxen, att de är omusikaliska och efter detta knappt vågat att uttrycka sig musikaliskt. Fagius och Lagercrantz (2007) skriver att musikälskare gärna vill tro att musikintresset är medfött. Men har en musiklärare, i egenskap av en "musikälskande expert", rätten att döma ut en elev för att den anses vara omusikalisk? Welch (2007) skriver att om ett barn får olämpliga kommentarer, som syftar på att

deras ”sångproblem” bottnar i en musikalisk oförmåga, så är sångmisslyckandet ett faktum. Detta misslyckande resulterar i att personen inte kommer att våga sjunga offentligt igen. En mamma som jag intervjuade (F2) berättar att hon gärna vill börja sjunga i kör, eftersom hon älskar att sjunga. Men i skolan ansågs hon vara helt omusikalisk och vågar p.g.a. detta inte delta i någon kör. Jag tyckte det var fruktansvärt att höra att en människa, som älskar att sjunga, inte vågar söka upp en kör, med anledning av en kommentar som uttalats för fyrtio år sedan. Tänk att *ett* uttalande kan sätta så djupa spår hos en människa..

De flesta eleverna var överens om att skolorkestern och skolkören på deras förra skola inte hade påverkat dem alls. Jag tror att det beror på att de flesta elever började i musikklass redan i åk 2, och menar att de inte påverkats så mycket av dessa aktiviteter under sina första skolår, men funnit ett intresse för musik på annat håll. Skolorkestern och skolkören på deras nuvarande skola tror jag dock kan ha påverkat eleverna indirekt på något sätt, eftersom de har fortsatt i musikklass och behållit sitt starka intresse för musik.

Eleverna, som jag intervjuade, tyckte alla att de får inspiration till att spela och sjunga i skolan. Flera elever nämnde ensembleläraren som en mycket inspirerande person. Ensemblelektionerna tycks också vara populära bland musikeleverna. Jag tror att anledningen till detta är att dagens musikideal inom pop/rock är stora förebilder för eleverna och därför tycker de att lektionerna inom denna genre är givande och utvecklande.

Några elever och även några föräldrar berättade att lärarnas val av låtmaterial, får eleverna att periodvis känna att de tröttnar på musiken. Jag förstår att lärarna har en viss repertoar som bör ingå och vad jag förstod på skolans musiklärare så är det mycket körrepertoar och klassiska visor. Men samtidigt tror jag att det är viktigt att på något sätt följa med i musikutvecklingen, för att i framtiden få elever som söker till musikklasser. Med det menar jag absolut inte att den klassiska repertoaren ska försvinna, men lärarna bör nog kombinera den med andra genrer för att eleverna ska behålla sin motivation och sitt intresse.

7.1.3 Miljön utanför skolan och hemmet

Olsson och Olsson (2004) skriver att varje människa föds med unika förutsättningar. De menar att det sedan är uppväxtmiljön som bidrar till utveckling eller begränsning av dessa medfödda utvecklingsmöjligheter. Förutom hemmiljö och skolmiljö så påverkar också miljön utanför hem och skola, t.ex. kompisar, konsertbesök och fritidsaktiviteter, barnets musikintresse.

Evenshaug och Hallen (2001) skriver att omgivningen i stor utsträckning kommer att bestämma de ungas intresse för musik. De skriver ”det du hör tycker du om” (sid.354) och med det menar de att ju mer man hör en viss typ av musik, desto mer kommer man att tycka om den. Här kan jag dra en parallell till min studie där eleverna menar att musiklyssning i hemmet är något som påverkar musikintresset mycket. Evenshaug och Hallen skriver också att ”du tycker om det dina vänner tycker om” (sid.354), och menar med detta att under småbarnsåren har familjen den största betydelsen, men när barnet blir äldre och kamraterna blir allt viktigare kommer ungdomsgruppens musik att ha stort inflytande på dess musikpreferenser.

I enkäten frågade jag eleverna om hur kompisarnas musikintresse påverkade dem. 71 % av flickorna svarade att kompisarna påverkade dem mycket, vilket stämmer överens med Evenshaug och Hallens (ibid) syn. Däremot svarade 63% av pojkarna att kompisarna påverkade ytterst lite eller inte alls, vilket var ett lite oväntat resultat för mig. Jag trodde att pojkarna också skulle svara att kompisarna spelar stor roll, med tanke på att eleverna är i tonåren, något som jag upplever som en period då kompisar är mycket viktiga för barnen/ungdomarna. Jag tolkar resultatet som att pojkarna lyssnar mer på den musik, som de själva känner att de tycker om, medan flickorna kanske mer påverkas av kompisgruppens musiksmak. Detta är dock bara en spekulaton.

I intervjuerna svarade samtliga föräldrar och tre av fyra elever att kompisarna har en betydelse för musikintresset. Dels när det gäller musikintresset i helhet och dels vilken musik man lyssnar på. Detta resultat knyter åter an till Evenshaug och Hallens (2001) teori om att ”du tycker om det dina vänner tycker om” (sid.354). Detta citat är ett bra exempel på hur det även hos människor i vuxen ålder kan te sig. Jag tror att alla känner till att många människor lyssnar på den musik, ”som andra lyssnar på”. Man köper de senaste skivorna, som är ”inne” och man lyssnar på den radiokanal som spelar det senaste inom pop, rock, soul och hip-hop.

Antal-Lundström (1996) skriver att om barnet får en stor bredd av kulturella erfarenheter, upplevelser och erfarenheter kan de själv välja ut de aktiviteter som är mest tillfredställande. Hon menar att det är viktigt att barnen får dessa olika erfarenheter, för att kunna göra sina val i livet. I min studie var föräldrar och elever överens om att fritidsaktiviteter påverkar musikintresset på ett positivt sätt. Någon förälder nämnde bl.a. babysång, som en aktivitet hon trodde kunde ha påverkat hennes barn. Jag tror också att många aktiviteter utanför skolan kan inspirera till att börja spela och sjunga. Kanske inte aktiviteter som fotboll och badminton, men dans, teater och andra konstnärliga aktiviteter. Genom närliggande konstnärliga aktiviteter tror jag att barn och ungdomar kan finna ett intresse för musik, eftersom det kommer in på ett naturligt och kravlöst sätt. T.ex. inom dansen, där fokuset ligger på koreografin, men musik är ett självklart inslag.

Armstrong (1998) skriver bl.a. om kristalliserande upplevelser, som en nyckelfaktor i den musikaliska intelligensens utveckling. Med det menar han en upplevelse, som tänds en intelligens och som blir början på dess utveckling mot mognad. Ett exempel på detta är enligt Armstrong (ibid) ett konsertbesök.

Sundin (1995) skriver att barn kan få en stark upplevelse av att se och höra levande musik. Jag tänker på min egen barndom, då vi ofta gick på musikalerna med familjen. Detta påverkade mig oerhört mycket. Jag blev så inspirerad av att se artisterna på scenen och jag ville inget hellre än att bli musikalartist, varje gång vi gick ut ur salongen. Jag köpte program och CD-skivor från föreställningen och pratade om denna upplevelse länge efteråt.

I enkäten visade resultatet på att 77 % av flickorna tyckte att konsertbesök hade påverkat deras musikintresse, medan 74 % av pojkarna inte tyckte att de hade påverkats. Även detta resultat förvånades jag över, när det gäller skillnaden mellan de olika könen. Jag undrar då om flickor går mer på konserter, eller om det är så att pojkar går lika ofta, men inte får någon direkt inspiration av det p.g.a. att fokuset även här ligger mycket på sångaren.

Tre av eleverna, som jag intervjuade tyckte inte att de hade fått någon speciell inspiration av konsertbesök, musikaler etc. Däremot en elev berättade att hon påverkas starkt när hon ser en artist på scen. Någon förälder menar att kyrkokonserter och gudstjänster har påverkat dotterns intresse för musik, medan någon annan trodde att sonen på något sätt har påverkats av musikalbesök, även om han uttryckte att han inte var så intresserad. Jag tror att ett barn påverkas av alla upplevelser på ett eller annat sätt. Även om man inte tycker att en konsert eller en föreställning var bland det bästa man har sett, så kan man ändå ha lärt sig något och därmed ha påverkats.

Evenshaug och Hallen (2001) menar att en varierad och rik musikalisk stimulans genom sång och instrumentalmusik, inte kan överskattas och det finns ingen anledning att begränsa barnens musikaliska erfarenheter till bestämda former eller genrer. Detta argument kopplar jag till det som jag nämnt tidigare i arbetet, om att det är viktigt att variera genrer i musikklassernas repertoar, för att alla elever ska känna motivation och behålla sitt musikintresse.

7.2 Är det i hemmet eller utanför hemmet som barnet inspireras mest till att spela och sjunga?

Enligt Gardner (1994) finns det ingen talang som visar sig så tidigt, hos en individ, som musikaliteten. Jag tror att detta är anledningen till att inspirationen till att musicera kommer från hemmet, eftersom det är i hemmet, med familjen, som man tillbringar mest tid som barn.

Gardner (ibid) skriver vidare att hos samtliga barn, som visar en musikalisk intelligens, finns en kärna av talang, som skulle kunna vara nedärvd, men det är uppenbart att även andra faktorer inverkar. Miljön som barnet växer upp i, menar Gardner (ibid), avgör huruvida talangen hos barnet kommer att visas upp för offentligheten och i vilken utsträckning detta kommer att ske. Jag är övertygad om att känslan av att få stå på scen och uppträda inspirerar ett barns musikintresse i mycket hög grad. En elev, som jag intervjuade berättade om att hon spelade huvudrollen i en musikal, och att stå på scenen inspirerade henne till att vilja fortsätta med musik och söka till fler musikaler.

De flesta informanter som medverkade i min undersökning tycks vara överens om att det är i hemmet, som man får den mesta inspirationen till att börja spela och sjunga. Det är ett resultat som jag hade förväntat mig och som också stämmer överens med min uppfattning om var min egen inspiration, till att börja sjunga, har kommit ifrån.

7.3 Vad är det som inspirerar barnet mest till att börja spela och sjunga?

Sundin (1995) skriver att man har funnit ett samband mellan miljö och musikalisk förmåga. Han skriver vidare att om föräldrarna har en musikalisk bakgrund och spelar och sjunger med barnen och på så sätt ger dem musikalisk stimulans, så gynnar detta barnen.

Vad jag kan se av mina resultat i undersökningen, så tycker de flesta eleverna att föräldrarna, TV och musiklyssnandet har inspirerat dem till att börja spela och sjunga. Föräldrarna däremot nämner ingenting om TV, men de håller med om att musiklyssning i hemmet, samt deras eget musikintresse/musicerande har inspirerat barnet till att börja spela och sjunga.

Sundin (1995) skriver att musik är redan för ett förskolebarn en del av miljön och att ett barn vid sju års ålder förmodligen har hört mera musik än vad dennes farfars far hörde under hela sitt liv.

Jag tror att TV har tagit över mycket av den musikaliska påverkan hos barn och ungdomar. Musikprogram som "Idol" på TV4 har idag blivit folkligt och diskuteras överallt från förskolor till ålderdomshem. "Idolerna", liksom andra kändisar inom musikvärlden, blir stora förebilder och inspirationskällor för dagens unga människor. Detta tror jag resulterar i att fler barn och ungdomar vill lära sig att sjunga och spela. Detta i sin tur hoppas jag kan leda till att ännu fler elever finner musikundervisningen i skolan som givande och utvecklande.

7.4 Finns det någon skillnad i hur föräldrarna ser på miljöns betydelse för barnets musikintresse, jämfört med hur barnet själv ser på det?

Innan jag intervjuade mina informanter hade jag själv en hypotes om svaret på denna fråga. Jag förmodade att de flesta föräldrarna skulle svara att barnen hade fått sin inspiration, till att spela och sjunga, från dem. Eleverna, i sin tur, trodde jag skulle säga att de hade blivit inspirerade hemifrån, men hade påverkats mest av sina kompisar. Min hypotes höll till viss del, men inte fullt ut.

Det visade sig att föräldrarna trodde att barnen börjat spela och sjunga för att föräldrarna själv spelar eller sjunger. Någon förälder trodde också att de kunde bero på att de hade lyssnats mycket på musik i hemmet och att musik alltid hade betraktats som något positivt. Elevernas svar däremot stämde inte helt överens med vad jag hade förväntat mig. De flesta eleverna menade att de hade fått sin mesta inspiration hemifrån, men förutom föräldrarnas musikintresse nämnde de TV och musiklyssning, på mp3 och mobil, som starka faktorer som hade påverkat deras musikintresse. Detta var ett resultat som jag hade förmodat att studien skulle leda till, eftersom jag själv ser hemmet som den starkaste påverkansfaktorn. När det gäller musiklyssning, så har jag efter att ha praktiserat som musiklektör kunnat se att mer eller mindre alla elever går med musik i öronen, så fort det finns möjlighet. Kompisar trodde de elever, som jag intervjuade, kunde ha en viss betydelse, men det verkade inte som att de själv tyckte att de påverkats speciellt mycket. Här hade jag förväntat mig ett motsatt svar, eftersom jag trodde att kompisar var en mycket stark påverkansfaktor. Enkätsvaren visade däremot på att de flesta flickor tyckte att de hade påverkats mycket av kompisarna, medan de flesta pojkarna inte tyckte det.

Generellt tycks föräldrar och elever ha samma uppfattning om hur de olika miljöerna har påverkat elevens musikintresse. Visst skiljer sig tankarna hos förälder och barn på en del punkter, men över lag stämmer åsikterna ändå väl överens med varandra. Alla informanter, som jag intervjuade, förutom en elev, är överens om att den största inspirationen till att spela och sjunga har kommit hemifrån. När jag läser mellan raderna kan jag ofta se att elev och förälder på något sätt säger samma sak, de formulerar sig bara på olika sätt.

7.5 Slutsatser

De slutsatser jag har kommit fram till i min undersökning är att den miljö som tycks påverka barnet mest till att börja spela och sjunga är hemmiljön. Föräldrarnas musikintresse verkar spela en stor roll för om barnet ska finna ett intresse eller inte. Föräldrarna behöver nödvändigtvis inte spela eller sjunga själv, men ett intresse för att lyssna på musik kan bidra mycket till att barnet ska bli intresserat. Många av eleverna tycker också att de själv har påverkat sitt musikintresse väldigt mycket. Jag förmodar att de menar att de har utvecklat sitt musicerande genom att lyssna mycket på olika sorters musik. Musiklyssning, på mp3 och mobiltelefon, samt TV verkar också vara starka påverkansfaktorer.

Min slutsats när det gäller skolans påverkan är att flickor verkar ha påverkats mycket av musiklektionerna och musiklektionerna, medan pojkarna inte tycks ha gjort det. Det har visat sig att även kompisar och konsertbesök påverkar flickornas musikintresse mycket, men inte i samma utsträckning pojkarnas intresse.

Vad påverkar då pojkarnas intresse? Resultaten har visat att många av pojkarna inspireras av föräldrarnas musikintresse. Jag tror också att pojkarna inspireras av instrumentallektionerna utanför skolan, eftersom de nämner att de själva har påverkat sitt musikintresse mycket. Med detta tror jag att de menar att deras utövande inspirerar dem till att fortsätta.

Min studie visar dessutom att även andra fritidsaktiviteter är en faktor som påverkar intresset för musik hos såväl flickor som pojkar.

När det gäller jämförelsen mellan föräldrarnas syn och elevens egen syn, på miljöns betydelse för musikintresset, upplever jag att de generellt har samma tankar om de olika miljöernas påverkan.

7.6 Förslag på vidare forskning

Eftersom miljöns betydelse för musikintresset är ett ämne, som intresserar mig mycket, har det varit givande och lärorikt att genomföra denna undersökning. Eftersom miljön är något vi kan påverka så kan denna uppsats vara intressant för föräldrar och lärare, men även fungera som en grund för den som vill forska vidare inom det här området.

Eftersom min forskning har visat att flera påverkansfaktorer har inspirerat flickorna mycket, medan de inte har påverkat pojkarna alls, skulle jag gärna se fortsatt forskning om vad det är som verkligen påverkar pojkarna till att börja spela och sjunga. Detta skulle kunna genomföras med en kvantitativt inriktad undersökning, där alla musikklasser i hela Sverige medverkade. På så sätt skulle man kunna få ett intressant och heltäckande resultat av samtliga musikelevs tankar och bakgrunder.

En annan fråga, som jag skulle tycka var intressant att undersöka, är hur musikklassens aktiviteter påverkar resultatet i de övriga ämnena. Visar musikeleverna mindre bra resultat i de övriga ämnena, på grund av att flera av veckans timmar går till musikaktiviteter? Eller är det kanske så att musikeleverna visar bättre resultat i samtliga ämnen just på grund av att de har

en sådan omfattande musikundervisning? Eller är det helt enkelt så att eleverna i musikklasserna kommer från medelklasshem och därmed lyckas väl i de flesta ämnen?

Slutligen vill jag säga att jag hoppas att denna uppsats har inspirerat lärare såväl som föräldrar och andra vuxna till att skapa en så stimulerande musikalisk miljö, som möjligt för barn, både i skolan, i hemmet och i världen utanför. Det är viktigt, som förälder, att tänka på att även om man inte är van vid att sjunga eller spela själv, så kan man ändå förmedla musiken till sina barn, t.ex. genom att lyssna mycket på musik. Jag vill avsluta min uppsats med ett tänkvärt citat, som handlar om just detta;

Hos gamla människor lever musikaliska minnen från barndomen, t.ex. vaggvisor, ofta kvar när alla andra minnen försvunnit. Glöm inte det när du väljer sånger till dina barn! Det du ger till dem är en gåva för hela livet – inte minst för ålderdomen! (Antal-Lundström, 1996 s.102).

8. Referenser

- Antal-Lundström, I. (1996). *Musikens gåva*. Uppsala: Konsultförlaget i Uppsala AB.
- Armstrong, T. (1998). *Barns olika intelligenser*. Jönköping: Brain Books AB.
- Brändström, S. (1997). *Vem är musikalisk?* Stockholm: KMH Förlaget.
- Carlsson, R. (2007). *Spykist javisst, men sen då? – En studie om musikesteters framtidsplaner*. Examensarbete. Malmö: Malmö Academy of Music
- Evenshaug, O. & Hallen, D. (2001). *Barn- och ungdomspsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Fagius, J. (2001). *Hemisfärernas musik – Om musikhanteringen i hjärnan*. Göteborg: Bo Ejeby Förlag.
- Fagius, J. & Lagercrantz, H. (2007). Barnet, hjärnan, musiken och sången. Fagius, G. (red) *Barn och sång – om rösten, sångerna och vägen dit* (s 32-40). Lund: Studentlitteratur.
- Gardner, H. (1994). *De sju intelligenserna*. Jönköping: Brain Books AB.
- Gustafsson, J. (2000). *Så ska det låta – Studier av det musikpedagogiska fältets framväxt i Sverige 1900-1965*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Hammershøj, H. (1997). *Musikalisk utveckling i förskoleåldern*. Lund: Studentlitteratur.
- Hellberg, P. (1990). *Sång, en Kär Lek – Alla kan sjunga*. Gislaved: Svensk Skolmusik AB.
- Juul, J. (1995). *Ditt kompetenta barn*. Stockholm: W&W.
- Karlsson, M. (2002). *Musikelever på gymnasiet estetiska program – En studie av elevernas bakgrund, studiegång och motivation*. Doktorsavhandling. Malmö: Malmö Academy of Music.
- Lind, J. & Neuman, S. (1981). *Musik i livets början*. Stockholm: Akademilitteratur AB.
- Mellbrand, P. (2007). *Omusikalisk. Berättelser om musikaliskt utanförskap*. 80-poängsuppsats. Malmö: Malmö Academy of music.
- Olsson, B.-I. & Olsson, K. (2004). *Utveckling, livsvillkor och socialisation*. Stockholm: Liber AB.
- Olsson-Ekström, I. (1990). Sångsvaga barn. Fagius, G. & Larsson, E.-K. (red). *Barn i kör – Idéer och metoder för barnkörledare* (s. 100-102). Stockholm: Verbum Förlag AB.
- Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Sundin, B. (1995). *Barns musikaliska utveckling*. Stockholm: Liber Utbildning AB.

Uddholm, M. (1993). *Pedagogen och den musikaliska människan*. Mölndal: Förlaget Lutfisken.

Welch, G. F. (2007). Om sångutveckling. Fagius, G. (red) *Barn och sång – om rösten, sångerna och vägen dit* (s. 55-65). Lund: Studentlitteratur.

Wrangsjö, B. (1990). Barns musikaliska utveckling. Fagius, G. & Larsson, E.-K. (red). *Barn i kör – Idéer och metoder för barnkörledare* (s. 12-20). Stockholm: Verbum Förlag AB.

Bilaga 1

Enkätundersökning

Musikklass Åk 8 & 9, Malmö

Löpnummer _____

1. Är du flicka eller pojke? _____
2. Sjunger du eller spelar du något instrument? _____
Om instrument, vilket? _____

3. Hur gammal var du när du började spela/sjunga? _____

4. Av vilken anledning valde du att börja i musikklass?

5. Hur mycket har följande personer påverkat ditt intresse för musik?
(Ringa in den siffra i skalan som du tycker passar bäst, 1=inte alls, 5=mycket)

Föräldrar	1	2	3	4	5
Syskon	1	2	3	4	5
Mina musiklärare	1	2	3	4	5
Annan vuxen	1	2	3	4	5
Jag själv	1	2	3	4	5

6. Har du studerat musik på något sätt innan du började musikklass?

Kulturskola	Ja	Nej	
Privata lektioner	Ja	Nej	
Kyrklig verksamhet	Ja	Nej	
Annan musikundervisning	Ja	Nej	
Annan konstnärlig verksamhet t.ex. inom dans eller drama	Ja	Nej	Om ja, vad? _____

7. Tar du instrumentlektioner eller sånglektioner utanför skolan? Ja Nej
Om ja, vad tar du lektioner i och hur ofta? _____

8. När det gäller miljön, utanför skolan, vad tror du har påverkat ditt musikintresse där?

(Ringa in den siffra i skalan som du tycker passar bäst, 1=inte alls, 5=mycket)

Konsertbesök	1	2	3	4	5
Kompisars spelande/sjungande	1	2	3	4	5

9. I din förra skola, vad tror du har påverkat ditt musikintresse där?

(Ringa in den siffra i skalan som du tycker passar bäst, 1=inte alls, 5=mycket)

Skolorkestern	1	2	3	4	5
Skolkören	1	2	3	4	5
Musiklektionerna	1	2	3	4	5

10. I hemmet, vad tror du kan ha påverkat ditt intresse för musik?

(Ringa in den siffra i skalan som du tycker passar bäst, 1=inte alls, 5=mycket)

Mina föräldrars musikintresse	1	2	3	4	5
Mina föräldrars spelande/sjungande	1	2	3	4	5
Mina syskons musikintresse	1	2	3	4	5
Mina syskons spelande/sjungande	1	2	3	4	5
TV, (konserter, musikprogram mm.)	1	2	3	4	5
Musiklyssning (CD, radio mm.)	1	2	3	4	5

11. Kommer du att fortsätta att spela och sjunga efter du gått ut 9:an? Ja Nej

Om ja, på vilket sätt?

12. Varifrån tror du att du fått mest inspiration till att börja spela/sjunga?

(Sätt ett kryss framför det alternativ som du tycker passar bäst!)

Hemifrån I skolan Från kompisar Annat: _____

13. Övriga tankar om ditt intresse för musik

Bilaga 2

I denna bilaga redovisas de tabeller som inte finns med i resultatkapitlet, av den anledningen att enkätfrågorna inte direkt berör mina frågeställningar.

Tabell 1

Enkätfråga: Är du flicka eller pojke?

Kön	Årskurs	Antal
Flickor	Åk 8	16
Pojkar	Åk 8	7
Flickor	Åk 9	15
Pojkar	Åk 9	12

Totalt
Flickor 31 st
Pojkar 19 st

Tabell 2

Enkätfråga: Sjunger du eller spelar du något instrument? Om instrument, vilket?

Instrument	Antal flickor	Antal pojkar
Sång	26	6
Piano	9	7
Gitarr	10	4
Blockflöjt	4	0
Keyboard	0	4
Elgitarr	2	0
Trummor	0	4
Tvärflöjt	2	1
Oboe	1	0
Elbas	0	4
Klarinett	1	0
Munspel	0	1
Trumpet	0	1
Saxofon	0	1

Tabell 3

Enkätfråga: Hur gammal var du när du började spela/sjunga?

Eftersom en del elever både sjunger och spelar instrument så är antalet svar större än antalet elever.

Ålder	Antal flickor	Antal Pojkar
Har sjungit så länge jag kan minnas	18	1
2 år	0	1
3 år	0	1
4-5 år	10	1
6 år	0	2
7 år	3	4
8 år	3	0
9-10 år	4	5
11-12 år	1	2
Vet ej	0	2

Tabell 4

Enkätfråga: Av vilken anledning valde du att börja i musikklass?

Detta var en öppen fråga och med anledning av det har jag kategoriserat informanternas svar enligt följande;

Kategorier	Antal flickor	Antal pojkar
För att jag älskar musik	5	1
Tyckte att det verkade kul	10	6
Ett eller flera av mina syskon går där	4	2
Ville sjunga, spela och uppträda mer	2	0
För att jag gillar att sjunga	8	3
Mina föräldrar tipsade mig	1	2
Jag var ung och dum	0	2
Vet ej	1	3

Tabell 11

Enkätfråga: Kommer du att fortsätta att spela och sjunga efter du gått ut 9:an? Om ja, på vilket sätt?

Ja eller Nej	Antal flickor	Antal pojkar
Ja	27	13
Nej	4	6

På vilket sätt?	Antal flickor	Antal pojkar
Estetisk linje	9	1
Privatlektioner	4	3
Spela i band	1	3
Spela/sjunga själv	13	7

Tabell 13

Enkätfråga: Övriga tankar om ditt intresse för musik?

Tankar	Antal elever
Lyssnar på musik varje dag	1
Min mamma sjöng mycket för mig när jag var liten så det har nog påverkat mig mycket	1
Älskar dans	1
Älskar musik och teater	2
Jag har blivit inspirerad av artister	1
Gillar mer att dansa än att sjunga	1

Bilaga 3

Följande frågor har legat till grund för mina intervjuer av elever och deras föräldrar.

Intervjuer med elever

1. Hur gammal var du när du började spela/sjunga?
2. Är dina föräldrar musikintresserade?
3. Spelar de något instrument eller sjunger?
4. Tror du att detta påverkat dig?
5. Varför tror du att du började spela/sjunga?
6. Varför valde du att börja i musikklass?
7. Vad har musiken haft för roll i hemmet under din uppväxt?
8. Hur upplever du att skolan och dina musiklärare har inspirerat dig?
9. Har du kompisar som också är musikintresserade? Berätta!
10. Har du eller har du haft någon aktivitet utanför skolan, som du tror har inspirerat ditt intresse för musik?
11. Berätta om dina erfarenheter av musikupplevelser som t. ex. musikaler, konserter osv.! Har detta inspirerat dig på något sätt?
12. Var tror du att du fått mest inspiration till att spela/sjunga? Hemifrån, från skolan, på fritiden (kompisar) eller något annat? (Observera ej fasta svarsalternativ utan mer tänkt om exempel!)
13. Övriga kommentarer!

Intervjuer med föräldrar

1. Är du/ni musikintresserade?
2. Spelar du/ni något instrument eller sjunger? Tror ni att detta kan ha påverkat X?
3. Varför tror du/ ni att X började spela/sjunga?
4. Av vilken anledning tror du/ni att X valde att börja i musikklass?
5. Vilken roll har musiken haft i hemmet under X uppväxt?

6. Hur upplever du/ni att skolan och musiklärarna har inspirerat X?
7. Har X några kompisar som är musikintresserade? Tror du/ni att detta i så fall har påverkat X musikintresse?
8. Tror du/ ni att några av X aktiviteter utanför skolan har påverkat X intresse för musik?
9. Tror du/ni att musikupplevelser såsom musikaler och konsertbesök kan ha inspirerat X?
10. Var tror du/ni att X har fått mest inspiration till att spela/sjunga? Hemifrån, från skolan, fritiden (kompisar) eller något annat? Observera ej fasta svarsalternativ utan mer tänkt om exempel!)
11. Övriga kommentarer!